

Valla Uhkus 2024 on TERJE ÕIGLANE

„Juba väikese tüdrukuna tahtsin ma palju liikuda ja trenni teha, see tahtmine ja vajadus pole mitte kuhugi kadunud! Kas ka sinul on liikumine ja järjepidev treening sinu baasvajadus? Kohtume juba varsti!” Sellise üleskutsega innustab Terje Õiglane liikumishuvilisi „Terje Rühmatreeningud Vändras” Facebooki grupis.

Terje Õiglane on Vändras tegutsenud liikumis- ja tervisedendajana juba 26 aastat. Tal on olnud meie vallas mitmeid treeninggrupe – noortest kuni pensionärideni. Terje on vabatahtlikuna aastaid abistanud erivajadustega inimeste spordipäeva läbiviimisel Vändra staadionil.

Terje on väga särtsakas, kergejalgne ja positiivseid emotsioone pakkuv treener. Tema hea tuju ja liikumisarmastus on nakkavad. Ta suudab liikumis- ja aeroobikahuvilisi nakatada temale positiivsel moel treeninguid kaasa tegema, arvestab iga inimese individuaalsusega ning annab selleks treeningutel erineva raskusastmega harjutusi. Ta treeningud on huvitavad, vaheldusrikkad ja loomulikulised ning mis peamine – meeleolukad. Iga trenn on omamoodi ja läbimõeldud, kasutades erinevaid aeroobika stiile ja ideedest tal puudust ei ole. Terje käib end regulaarselt koolitustel täiendamas, et pakkuda oma treenitavatele uusi väljakutseid. Tema treeningud on väga põhjalikult ette valmistatud, arvestab treenitavate individuaalsete vajadustega ning pakub alati alternatiivseid harjutusi. Rühmatreeningult

Terje Õiglane. Foto: Teele Mustallikas

lahkudes ollakse küll väsinud, kuid see annab järgnevateks päevadeks väga hea enesetunde ja töövõime.

Terje on väga ettevõtlik, enesekindel ja põhjalik. Terje on sädeinimene, kes teab, mida teeb. Ta annab nõu ka füsioterapeudina, samuti on ta

tipptasemel massöör, aitamaks inimesi erinevate terviseprobleemide lahendamisel. Ta on korraldanud kogukonnale erinevaid liikumisüritusi, kus on külas käinud treenereid üle Eesti. Lisaks on Terje aktiivne osaleja ise ja koos aeroobikutega

erinevatel üritustel. Ta on oma töö käigus vallarahvale väga palju ilusaid ja positiivseid hetki pakkunud ning teeb seda ka täna.

Terje Õiglane on töötanud sotsiaalvaldkonnas Vändra Sotsiaalmajas füsioterapeudi ja tegevusjuhina ning Vändra Hooldushaiglas samuti füsioterapeudina, aga hetkel on ta kindlaks jäänud rühmatreeningutele kodualevis. Lisaks on Terje aegade jooksul teinud rühmatrenne ka Tootsis, Vihttras, Vändra Gümnaasiumi õpilastele jne. Terje on alati nõus liikumisüritustele tulema oma kogemusi jagama ja näidistrenne tegema ka meie valla haridusasutustes.

Terje on lisaks ka suurepärase ema oma tippsportlasest pojale, eeskujuks meile kõigile. Terje ja kogu tema pere on suured spordi- ja liikumishuvilised. Nad elavad kaasa ja toetavad poeg Janeki kümnevõistlusi, kus need ka iganes ei toimuks. Janek võistleb maailmatasemel tippsportlastega, kus ta kuulub ise maailma parimate hulka. Terje pere on toeks olnud tema korraldatud aeroobikapäevadel Vändras. Terje Õiglase pere on eeskujuks tervisedendamisel, oma sõpruskonnas kui ka kogukonnas seas ning aidanud kaasa Vändra piirkonna positiivse kuvandi loomisel.

Terje Õiglane on väga armastatud treener liikumishuviliste poolt, sest ta suudab muuta elu õnnelikuks ja paremaks. Ta on suur eeskujuks, kes hoolib nii iseenda kui ka treenitavate tervisest ja heaolust. Terje igapäevatööl on tohtu panus meie valla inimeste tervise ja liikumiskultuuri parandamisel.

91 esitaja lühendatud iseloomustus

Tänases lehes

- Volikogu otsustas, lk 2
- Kaasamiskoosolekud, lk 4
- Töövarjunädal, lk 5
- Korterimajade varjumisplaan, lk 6
- Jäätmejaamad, lk 7
- Raamatukogu uudised, lk 8
- Kunstigaleriis toimuvast, lk 9
- Terviserubriik, lk 10-11
- Toivo Vunukainen 100, lk 12
- Persoonilugu – Teet Tagapere, lk 13
- Kooliuudised, lk 14-15
- Noortele tänu, lk 16
- Lüdigi saalis, lk 17
- Vändra Kultuurimaja teatab, lk 18
- Spordileht, lk 19
- Kirikuteated, lk 21
- Õnnitleme, lk 22

Põhja-Pärnumaal antakse kolmandat aastat välja valla suurimat tunnustust – Valla Uhkus. Tänavune laureaat on liikumis- ja tervisedendaja Terje Õiglane.

Valla Uhkuse tiitel anti üle pidulikult vabariigi aastapäevale pühendatud kontserdil Lüdigi saalis 21. veebruaril.

Valla Uhkus, mida see Su jaoks tähendab?

Kõike! Kui selline tunnustus tuleb valla poolt, siis see on uskumatu ja jääb sõnadest puudu. Olen ülimalt tänulik ja õnnelik. Olen väga rahul.

Pidasid väga ilusa kõne rõhutades, et inimesed võiksid rohkem liikuda. Mida sooviksid veel meie inimestele?

Inimestele soovin rohkem headust ja hoolivust. Ma väga soovin, et me oleksime tervemad ja seda väga laias mõttes. Me teame, et tuleb tervist hoida ja mis hoobasid selleks kasutada. Selle mõttega peaks minema veel sügavamale, et olla rõõmus, õnnelik ja terve. Ja kui seda tervist ei ole, siis ei saa olla 100% õnnelik ja rõõmus. Mulle meeldib väga see ütlemine, et tervel inimesel on kõik võimalused antud ja tal on 1000 soovi. Haigel inimesel, või kui tervis on käest ära, siis on neil ainult üks soov ja me kõik teame, mis selleks sooviks on – olla terve.

Janek Õiglane (poeg)

Ema on kindlasti kõige hoolivam ja heatahtlikum inimene, keda tean. Ta tahab alati, et kõik ja kõigil läheks kõige paremini. Väga siiras ja töökas ning on mulle olnud suur eeskujuks kogu mu elu. Parim ema!

Janek Õiglane koos ema Terje Õiglasega

Kokkuvõte veebruarikuu volikogu istungist

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu II koosseisu kolmekümne teine istung toimus 21. veebruaril 2024.a Vändra Halduskeskuse volikogu saalis.

- **Võeti teadmiseks Põhja-Pärnumaa valla 2023. aasta eelarve seirearuanne 31.12.2023. a seisuga.**
- **Kinnitati Põhja-Pärnumaa valla 2024. aasta eelarve.** Eelarve põhitegevuse tulud 18 927 997 eurot, põhitegevuse kulud 18 159 885 eurot, investeerimistegevuse tulud 1 151 000 eurot, investeerimistegevuse kulud 2 113 000 eurot ja finantseerimistegevus 193 888 eurot. Reservfondi suuruseks kinnitatakse 180 000 eurot ja kaasava eelarve suuruseks 25 000 eurot. Lubatakse Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusel võtta laenu 2024. aasta investeeringute omaosaluste finantseerimiseks kuni 950 000 eurot 120 kuuks, tagasimaksega alates 01.06.2025.a. Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusel lubati võtta vajadusel eelarveaasta kestel rahavoogude juhtimiseks kassalaenu kuni 400 000 eurot tagasimakse tähtajaga 31.12.2024.a.
- **Anti nõusolek rahalise kohustuse võtmiseks ja volitada Põhja- Pärnumaa Vallavalitsust koostööd Pärnu Linnavalitsusega elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse koordinaatori palkamiseks ning tähtajatu lepingu sõlmimiseks.**
- **Anti arvamus Pitsalu IV uuringu geoloogilise uuringu loa taotluse kohta.**
- Kõik asukohaga seotud maaomanikud (Raudepere, Kubja ja Liivatee kinnistutel) on andnud nõusoleku geoloogilise uuringu tegemiseks ja maavara olemasolu korral ka selle kaevandamiseks. Uuringu teostamine on kooskõlas juba avatud maardla maksimaalse võimaliku kasutamise eesmärgiga, tagades võimaliku maavaravaru täieliku väljamise minimaalsete kadude ja jääkidega. Samas ei ole geoloogilise uuringu saamisel loa taotlejal õigustatud ootust saada hiljem keskkonnaluba kaevandamiseks. Kui loa taotleja otsustab pärast uuringu teostamist minna edasi keskkonnaluba taotlemisega kaevandamiseks, on vallavolikogul võimalik loa andmisega nõustuda või keelduda, olenemata uuringu loa taotluse menetluses antud otsusest. Uuringu läbiviimisel tuleb teavitada e-posti teel Põhja-Pärnumaa Vallavalitsust välitööde läbiviimisest vähemalt 5 kalendripäeva ette.
- **Anti arvamus Sohlu kruusakarjääri korrastamistingimuste eelnõu kohta.**

Nõustuti Keskkonnameti poolt antud korrastamistingimustega ning lisati omalt poolt lisatingimused:

1. karjääri korrastamist alustada esimesel võimalusel paralleelselt kaevandamisega ehk kaevandamisel tuleb rakendada järkjärgulise korrastamise põhimõtet taastamaks võimalikult kiiresti kaevandamisepinnale olukord ja rohevõrgustiku normaalne toimimine;
2. karjääri korrastamisel metsamaaks tuleb taastada üldjuhul samad metsakooslused, mis olid enne raadamist. Valdavalt männikud;
3. kaevandaja korraldab metsa istutusjärgse hoolduse (lehtpuuvõsa niitmine, et see ei lämmataks taimi) viie aasta jooksul igal aastal;
4. Sohlu kruusakarjääri ala puhul on tegemist Teise maailmasõja aegse lahingupaigaga ja seega kaevamise käigus leitud ajalooliselt olulistest leidudest teavitada Põhja-Pärnumaa vallavalitsust ja teisi vastavaid ametkondi.

- **Muudeti Põhja-Pärnumaa valla palgajuhendit.** Senise nelja palgagrupi asemel jagada teenistuskohad kolme palgagruppi. Ühte gruppi viiakse senise II ja III palgagrupi teenistujad, jättes palgavahehemiku antud grupis sisemiselt suhteliselt avara ning täiendusena kirjeldatakse konkreetsemalt seda, milliseid tegureid tuleb konkreetsele teenistujale palgamäära kehtestamisel arvestada. Ühelgi vallaametnikul töötasu 2024. a ei tõuse.
- **Kuulati vallavanema poolt esitatud informatsiooni valla ajalehest „Valla Teataja“.**
- **Kuulati vallavanema poolt esitatud informatsiooni üürimajade ehitamise hetkeseisust.**

Istung on järelvaadatav: <https://www.youtube.com/watch?v=1xmB1a3qXoo>

Ülle Vapper
Volikogu esimees
e-mail: ylle.vapper@pparnumaa.ee

Detailplaneeringu eskiisi avalik väljapanek

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu algatas 15. juuni 2022 otsusega nr 22 Vaki külas Sõõrike farmi detailplaneeringu koostamise ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise (KSH).

Põhja-Pärnumaa vallavalitsus korraldab **Sõõrike farmi detailplaneeringu eskiisi avaliku väljapaneku perioodil 04.03.-03.04.2024.**

Planeeringu ala asub Vaki külas kinnistutel Sõõrike farm (93002:002:0046); Pärna-Raudtee (93002:002:0083); Murru (93002:002:0241), Jänese (93002:002:0172), Sõõrikemetsa (93002:002:0267).

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on olemasoleva Sõõrike farmikompleksi kaasajastamine ja laiendamine ning biogaasi tootmise kavandamine, kinnistute jagamine, kinnistute maakasutuse sihtotstarbe ja ehitusõiguste määramine. Detailplaneeringu ala suurus on ca 72 ha.

Sõõrike farmi katastriüksus olemasoleva laudakompleksi ulatuses ja katastriüksuse lääneosa kuni 19247 Massu teeni on üldplaneeringus märgitud detailplaneeringu koostamise kohustusega alana. Muuhulgas on detailplaneeringu koostamise kohustus, kui planeeritakse üle 500 m² ehitusaluse pinnaga tootmis- või laohoonet.

Vastavalt üldplaneeringule peab detailplaneeringu koostamise kohustusega alal ja juhul detailplaneeringu koostamisel vähemalt 60% planeeritavast maa-alast saama üldplaneeringuga määratud juhtfunktsiooni (st. katastriüksuse esimese sihtotstarbe järgi määratud ala krundil peab pindalaliselt moodustama vähemalt 60% üldplaneeringus toodud juhtfunktsioonist). Sel juhul loetakse detailplaneering koostatuks vastavuses kehtestatud üldplaneeringuga.

Detailplaneering ei muuda kehtivat Vändra valla üldplaneeringut ja on kooskõlas koostatava Põhja-Pärnumaa üldplaneeringuga.

Planeeringu eskiislahendusega saab elektrooniliselt tutvuda alates 04.03.2024 <https://www.pparnumaa.ee/ehitus-ja-planeerimine/detailplaneeringud/soorike-farmi-detailplaneering> ning paberkandjal Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse Vändra halduskeskuses.

Kirjalikud arvamusel kavandatud eskiislahenduse osas esitada hiljemalt **03.04.2024** aadressil vald@pparnumaa.ee või Põhja-Pärnumaa vallavalitsusele (Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, 87701 Pärnu maakond).

Avaliku väljapaneku tulemuste **avalik arutelu toimub 15.04.2024 kell 17.00** Vändra halduskeskuses Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev. Lisainfo tel 5622 4688, reet.olev@pparnumaa.ee.

KOOS LOOME UUSI VÕIMALUSI!

KIRJUTA END SISSE KODUVALDA PÕHJA-PÄRNUMAAL

Sissekirjutus on oluline, sest täpne ülevaade elanikest aitab meil elukorraldust vallas paremini planeerida.

Valla kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaks ja selle laekumine sõltub registreeritud elanike arvust.

Seetõttu on äärmiselt oluline just Sinu panus.

www.pparnumaa.ee

Põhja-Pärnumaa vald sõlmis häirekeskusega koostöökokkuleppe kriisiinfo telefoni kasutamiseks

Kriisiinfo telefoniga liitunud omavalitsuse elanikud saavad erakorraliste sündmuste korral helistada tasuta 1247 numbrile, et saada kriisis ametlikku ja usaldusväärset teavet ning käitumisjuhiseid. Põhja-Pärnumaa vallavalitsus sõlmis selleks häirekeskusega koostööleppet tänava veebruaris.

Kriisiinfo telefonile 1247 saavad elanikud helistada ööpäevaringselt ning see käivitub, kui kohalik omavalitsus selleks häirekesku-

sele ettepaneku teeb. Seni on teenus käivitatud näiteks COVID-19 pandeemia ajal, Kuressaare joogivee kriisi korral ja Suur-Sõjamäe jäätmejaama põlengust tekkinud mürgise suitsu tõttu.

Häirekeskuse kriisiid ja toimepidevuse eksperdi Rein Oleski sõnul on Põhja-Pärnumaa otsus kriisiinfo telefoni teenusega liituda väga tervitatav. „Kriisiid korral on elanike infovajadus tavapärasest suurem ning meie soov on, et käitumisjuhised ja usaldusväärne teave oleks tehtud inimestele võimalikult mugavalt kättesaadavaks,“ ütles ta. Lisaks on Oleski sõnul kriisiinfo telefoni numbrit hea

meelde jätta – üks number 24/7 ehk 1247.

Põhja-Pärnumaa vallavanem Madis Koit rõhutas, et kriisiinfo telefonile helistamise võimalus suurendab kogukonnas kindlustunnet. „Kriisiid ei hüüa tulles, kuid meie saame kaasa aidata nende kiirele lahenemisele, seda eelkõige läbi õigel ajal edastatud info,“ lisas Koit.

Kui Põhja-Pärnumaa vallavalitsus on teinud häirekeskusele ettepaneku kriisiinfo telefon käivitada, siis teavitab omavalitsus sellest operatiivselt ka elanikke kõigis enda infokanalites, näiteks kodulehel, sotsiaalmeedias ning füüsilistel teadetetahvritel.

Numbrile 1247 saavad elanikud helistada ka siis, kui parasjagu mõnda kriisi käimas ei ole – siis toimib liin tavapärase riigiinfo telefonina. Riigiinfo telefonilt saab küsida ja anda infot maantee, pääste ja keskkonna alastes küsimustes ning PPA dokumentide taotlustega seotud teemades. Tegemist on hädaabinumbri 112 kõrval tegutseva infonumbriga, mis pakub ööpäev läbi infot ja nõu olukordades, mille puhul ei ole ohus elu, tervis ja vara. 1247 operaatorid jagavad teavet eesti, vene ja inglise keeles.

Pärnu-Jaagupi üürimajade detailplaneeringu eskiisi tutvustus

12. veebruaril algusega kell 18.00 toimus Pärnu-Jaagupi koolis Pärnu-Jaagupi üürimajade detailplaneeringu eskiisi tutvustamine. Kohal oli pisut üle 20 huvilise. Eskiisile oli tehtud mitmeid muudatusettepanekuid ja märkusi, mida koosolekul üle vaadati. Ettepanekute tegijad said kommenteerida jooksvalt oma esitatud ning vallavalitsuse esindajad täiendasid või selgitasid valla seisukohti.

Arutlusel oli tuleviku liikluskorraldus, parkimiskohad ja nende (eba)piisavus, üürimaja(de) asukohad ning paiknemine. Eraldi tuli valla esindajatel selgitada projekti eesmärki, rahastamist ning ajakava.

Edasi toimub ettepanekute ülevaatamine vallavalitsuses ning asjakohaste muudatuste sisse viimine planeeringusse. Seejärel läheb detailplaneering kooskõlastusringile.

Põhja-Pärnumaa valla arengukavas ning eelarvestrateegias on üheks suuremaks projektiks kinnitatud nõ üürimajade projekt. Eesmärgiks on seatud valla elanike arvu vähendamise pidurdamine, läbi uute sissekirjutuste (üürnikud). Esimesena on planeeritud rajada üks 15 korteriga elamu Pärnu-Jaagupisse.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium teatab Pärnu jõe teemaplaneeringu vastuvõtmisest ja avalikust väljapanekust

Vabariigi Valitsus kiitis 1. veebruaril 2024 toimunud istungil heaks Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringu „Pärnu jõe ja kaldaala ruumilise arengu perspektiiv ning seosed mereplaneeringuga“.

Planeeringuala paikneb Pärnu linna ning Tori ja Põhja-Pärnumaa valla territooriumil ning käsitleb Pärnu jõe suudmest kuni Kurgjani. Sauga jõgi on planeeringualasse haaratud kuni lennuväljani ja Reiu jõgi kuni raudteesillani. Planeeringuala suurus on ca 42 000 ha.

Teemaplaneeringu eesmärk on seada Pärnu jõe ja selle kaldaala ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused. Määratakse jõe ja kaldaala ruumilise arengu suunised ja tingimused maalises ning linnalises piirkonnas. Käsitletakse puhkealasid ja puhkemajandust, rohevõrgustikku, väärtuslikke maastikke, kultuuriväärtusi, liikuvuse ja tehnilise taristu ning kliimamuutustega seonduvat. Teemaplaneeringuga seatakse suunised ja tingimused kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamiseks. Lahendus toetab üldplaneeringute koostamist tervikliku jõe vee- ja kaldaala käsitlemise osas.

Teemaplaneeringuga samaaegselt viidi läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine, sh Natura asjakohane hindamine ja asjakohaste mõjude hindamine. Hinnangute kohaselt planeeringu elluviimisega olulisi negatiivseid mõjusid ei kaasne. Planeeringu koostamisel on arvestatud mõjuhindamiste tulemustega ja planeeringus sisalduvad meetmed olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks.

Avalik väljapanek toimub ajavahemikul 21.02-21.03.2024.

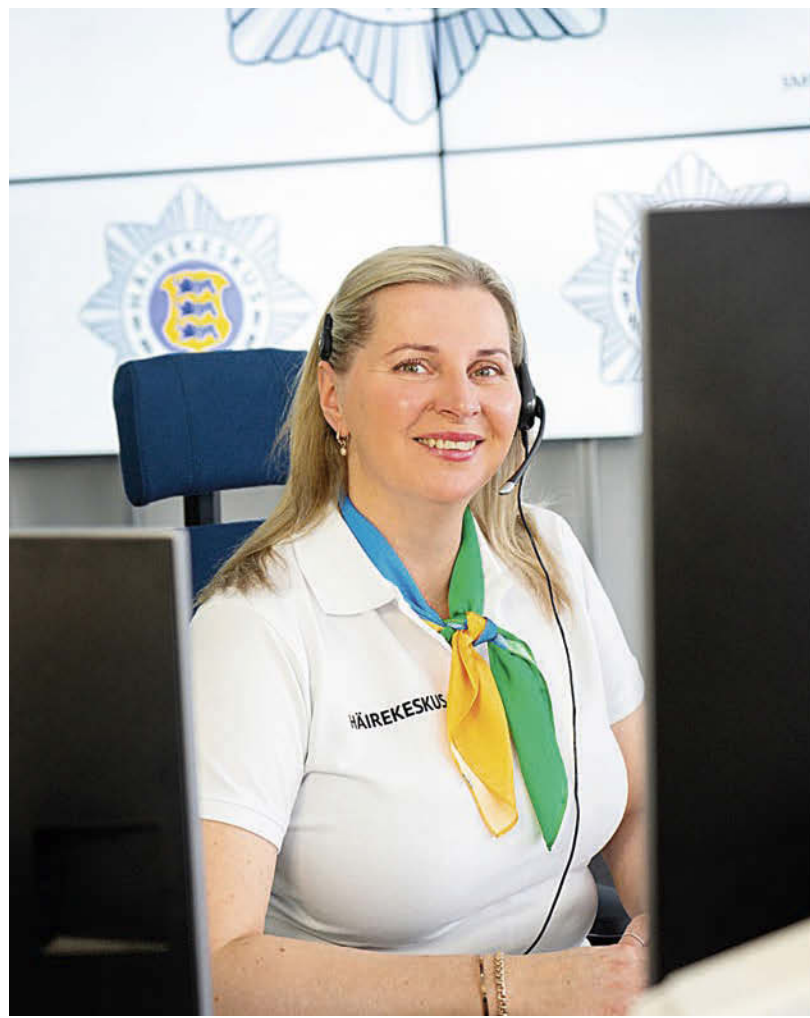
Avaliku väljapaneku perioodil on võimalik materjalidega tutvuda veebilehel <https://riigiplaneering.ee/> maakonnaplaneeringute rubriigis. Paberkanjal on materjalidega võimalik tutvuda Pärnu riigimajas (Akadeemia tn 2, Pärnu linn), Tori teenuskeskuses (Selja mnt 2, Tori alevik) ja **Vihtra Külakeskuses** (Jõesuu tee 2, Vihtra) kohapeal, asutuste lahtiolekul aegadel.

Ootame teie ettepanekuid teemaplaneeringu lahendamise kohta **hiljemalt 21.03.2024** kirjalikult Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi aadressile (info@agri.ee või Suur-Ameerika 1, Tallinn 10122).

Lisainfo: Merilin Rosenberg, 5804 1423, merilin.rosenberg@agri.ee.

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Kriisi korral jagab
käitumisjuhiseid
riigiinfo telefon 1247.

Kasulikke nippe elektriarve vähendamiseks

Võimalusi elektriarve vähendamiseks leidub igas kodus. Enefit jagab näpunäiteid, kuidas lihtsate viiside abil ennast suurte elektriarvete eest kaitsta.

1. Elektroonika. Kodutehnika ja kõik muud elektroonilised seadmed, mis parasjagu kasutust ei leia, on targem ajutiselt vooluvõrgust eemaldada. Vooluvõrgus olev seade tarbib elektrit ka siis, kui seda aktiivselt ei kasutata. Selliste ooterežiimil olevate seadmete tarbimine võib moodustada kuni 10% kogu

elektriarvest.

2. Elektripakett. Elektri lõpphind sõltub suuresti valitud paketest. See on ka põhjus, miks tasub iga mõne aja tagant üle vaadata oma kehtiv elektripakett. Kui aastate jooksul on lisandunud pereliikmeid, muutunud tarbitava elektri kogus või öise ja päevase tarbimise tasakaal, ei pruugi olemasolev lahendus enam parim valik olla. Enefiti kliendid saavad elektripakette lihtsalt ja mugavalt võrrelda Enefiti e-teeninduses.

3. Elektriküte. Suurim säästupotentsiaal peitub just küttes. Siseruumide ter-

mostaate reguleerides tuleks valida temperatuur, kus on eelkõige endal hea olla, kuid mees tasub pidada, et ainuüksi üks kraad madalam temperatuur aitab vähendada küttekulu 5% võrra. Seda on oluline arvesse võtta siis, kui kütad iseseisva küttega või kui kaugkütte loendur mõõ-

dab iga korteri tarbimist eraldi.

Radiaatoritega küttes hoolitse ka selle eest, et need ei oleks kardinate või suuremate mööbliesemete varjus. Vastasel juhul ei saa soe õhk ruumis vabalt liikuda. Nii võib diivani taga olla soe, kuid toas ikkagi jahedavõitu.

Eesti Energia on nüüd Enefit. Kui Teil on küsimusi elektripakettide või energiateenuste kohta, siis meie eksperdid on Teie jaoks olemas Pärnu Kaubamajas peaukse juures 7.03 ja 8.03 kell 15-19 ning 9.03 kell 12-16. Kohapeal ka hea pakkumine kindlustusele.

Vallavanema kaasamiskoosolek

Kolmapäeval, 14. veebruaril toimus Põhja-Pärnumaa vallavanema Madis Koidu kaasamiskoosolek, mis oli vallas esimene omataoline. Vallaelanikud said juba eelnevalt saata vallavanemale küsimusi neid huvitavate teemade kohta ning samamoodi oli neil võimalus esitada arupärimisi ka otse videoülekanne ajal.

Küsimusi vallavanemale kogunes pea kahekümne ringis ning need olid väga erinevatest valdkondadest ning vallaelanike jaoks tähtsatel teemadel.

Kõige rohkem huvitas elanikke teema, mis on seotud tuuleparkide ehitamisega ning kõik sellega seonduv. Valla inimestes tekitas küsitavusi, mil moel tuulepargi rajamine nende igapäevaelu mõjutab või on juba mõjutanud. Nii tundsid inimesed huvi, mis kasu saavad kohalikud tuuleparkide ehitusest, kui palju tuuleparke veel valda tuleb, kelle huve need pargid teenivad ning kas lihtnimene oma elektriarvete näol ka sellest midagi võib. Samuti oli küsimusi liiklusehutamise parendamise teemal, kui ümbruskonnas sõidavad iga päev tuulepargi ehitust teinud suured kallurautod.

Vallavanem Koit andis

teada, et praegu arendusjärgus oleva Tootsi-Sopi tuulepargi rajamise taluvustasu läheb lähikondse piirkonna elanike vahel jagamiseks. Kuid tulevikus on plaanis seda taluvustasu kasutada ka Tootsi piirkonna investeeringuteks, võttes arvesse, mida kohalik kogukond enda arenguks kõige vajalikumaks peab. Vallavanem ütles, et taluvustasu jagamisel arvestatakse ka tööka, millised piirkonnad kannatasid kõige rohkem liiklustiheduse kasvu tõttu käimasoleva tuulepargi ehituse juures.

Võimalike tulevaste tuuleparkide arenduste puhul arvestatakse vallavanema kinnitusele nende piirkondade elanike huviga. Näiteks küsitakse arendajalt juba ennetavalt, kust on plaanis hankida ehituseks vajaminev täitematerjal, kuidas tagatakse liiklusohutus ning teede korrashoid.

Vallavanema hinnangul on Põhja-Pärnumaa vald andnud riigi kliimaeesmärkide täitmisele väga suure panuse, mis aitab kaasa terve riigi elektrienergia tootmiskindlusele. Koit loodab, et see aitab tagada stabiilse ning praegusega võrreldes madalama elektrihinna.

Teine väga aktuaalne teema

on haridus ja vallavanemalt küsiti hiljutise haridusministeeriumist tulnud uudise valguses otse, et kas Vändras läheb gümnaasiumiaste nüüd sulgemisele. Siinkohal rahustas Madis Koit eeskätt lapsevanemaid, et vallavalitsus seisab Vändras gümnaasiumi hariduse pakkumise eest. „Vändra Gümnaasiumi eksamitulemused on maakonnas kolmandal kohal ning riigis 34. kohal, edestades nii mitutki riigigümnaasiumit. See on tunnustus nii õpetajatele kui ka õpilastele,” sõnas vallavanem.

Tänavu esimest korda korraldatava Põhja-Pärnumaa festivali kohta andis kogupere üritus, mis on plaanis muuta traditsiooniliseks. „Sel aastal toimub see Vändras, kuid edaspidi hakkab toimumiskoht varieeruma,” sõnas Koit. Tema sõnul saab 1. juunil Vändra pargis toimuv üritus olema tegevust väikesest põnnist kuni eakate inimesteni.

Veel ühe suurema kultuuriürituse kohta uuriti vallavanemalt, et kas „Ooperimaja üheks öhtuks” tasub end ära? Koit vastas sellele küsimusele, et tulude ja kulude suhe ei ole

veel täpselt paigas, kuid vald võtab seda üritust kui mainekujundust, millel on samuti väga suur väärtus.

Käsitlemist leidis ka Pärnjõe ning Võidula rahvamaja sulgemise teema. Vallavanema sõnul räägitakse nende puhul tihedalt läbi kohalike kogukondadega, et leida kõigile sobiv lahendus.

Koidult küsiti ka Tootsi tööstuspargi ning üürimajade projekti kohta. Tööstuspargi kohta andis vallavanem teada, et huvilisi on tööstuspargis praegu paari kinnistu omandamiseks. Üürimajade plaaniga seoses sõnas Koit, et hetkel on see eelarvest välja võetud, kuid vallas on ambitsioon see ikkagi ellu viia.

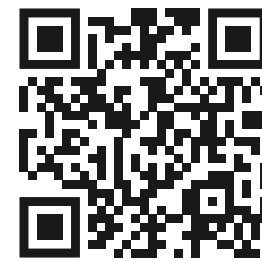
Vastuse sai samuti mitu küsimust, mis puudutasid valla infovahetust elanikega. Nende probleemide puhul lubas Koit parandada teavitamist vallavalitsuse tegemiste kohta. Ka on kavas muuta inimestele mugavamaks info leidmine vallas toimuvate sündmuste kohta.

Vallavalitsusel on plaan muuta sellised kaasamiskoosolekud traditsiooniliseks, et inimesed saaksid neid huvitavatele küsimustele kiired ja konkreetsed vastused. Kui on küsimusi, millele vallava-

nem vastust ei tea või kardab vastates eksida, siis nendele lubab vallavanem vastata valla ajalehe kaudu.

14.02.2024 toimunud kaasamiskoosolek on tervikuna järelvaadatav: <https://bit.ly/kaasamiskoosolek1>

Kokkuvõtte koosolekust koostas Ain Kivilaan

Kus maal on Tootsi aiamaade erastamine?

Neid maid erastada ei saa, sest antud võimalused on seadusandluses piiratud. Kuna õigeaegselt jäid vajalikud toimingud tegemata, siis taotles Põhja-Pärnumaa vald riigilt Tootsi aiamaad valla omandisse ja inimesed, kes maid kasutasid, saavad seda edasi teha.

Aiamaade edasine saatuse sõltub planeeringutest – koostamisel olevast üldplaneeringust ja sellele järgnevatest detailplaneeringutest. Planeeringuprotsess on avalik ja kõigist planeeringutest antakse teada, kui selleni jõutakse. Siis selgub ka maade edasine saatuse.

Kas Tootsi elanikud mahuvad tuulikute toetuse alla?

Alates tuulikute kasutusalade saamisest hakatakse toetust maksma avalduse alusel nii Tori kui ka Põhja-Pärnumaa inimestele, kelle majapidamine jääb kahe kilomeetri raadiusesse tuulikutele. Hetkel on kahe valla peale kokku 17 kinnistut, mis jäävad selle piirkonna sisse. Tootsi alev jääb aga kahest kilomeetrist kaugemale. Kui raha laekub valla eelarvesse, siis 50% sellest maksab kohaliku omavalitsuse üksus maismaa tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele tasu, kui nad on teinud selleks avalduse. Ülejäänud 50% kasutatakse valla muude arengute jaoks. Kindlasti on üheks investeerimise prioriteediks tuulepargi mõjusfääri jäävad alad.

Kaasamiskoosolek Pärnjõel

5. veebruaril algusega kell 18.00 toimus Pärnjõe koolis kogukonna kaasamiskoosolek teemal „Kultuuri tulevik Pärnjõel“. Pärnjõe Rahvamaja, kui asutus, on plaanis lähitulevikus sulgeda, kuid kultuurielu Pärnjõe külas kindlasti jätkub. See, milliseks saab Pärnjõe kultuuri maastik, saab olema suuresti Pärnjõe kogukonna kätes. Pärnjõe külas toimetas väga tegus mittetulundusühing, MTÜ Kolm Küla, kes juba praegu osaleb aktiivselt küla kultuurielu eestvedamisel.

Kaasamiskoosoleku juhatasid sisse vallavanem Madis Koit ja abivallavanem Tarvi

Tasane, kes tegid kodanikele ülevaate Pärnjõe Rahvamaja senisest tegevusest, eelarvest, huviringidest ja tulevikuplaanidest seoses kodanikualgatuse võimestamisega. Lisaks tutvustas abivallavanem Pärnjõe raamatukogu koolimajja ümberkolimise ja vajalike ruumide renoveerimisega seotud plaane. Seejärel asuti kuulama kogukonna mõtteid ja ettepanekuid seoses küla kultuurieluga. Ühe probleemkohana toodi kogukonna poolt välja tõsiasi, et mitu aastat pole külas korraldatud eakate jõululõunat. Nii nagu eelnevatel aastatel, on ka sel aastal võimalik MTÜ-l ja

teistel aktiivsetel kogukonna inimestel taotleda ühekordset toetust vallas, et kogukonna soovil eelpoolnimetatud ja ka teisi traditsioonilisi üritusi korraldada. Toetuse taotlemisel saab soovi korral abi ja tuge vallas. Veel arutleti laste ja täiskasvanute huviringide, kaasava eelarve ning haridussüsteemi üle. Kaasamiskoosolekul osales kokku ligi 20 vallakodanikku. Kogukonnal Pärnjõe Rahvamaja tegevuse ümberkorraldamise suhtes vastuväiteid ei olnud.

Maarja Sæde kultuuri- ja spordispetsialist

Kaasamiskoosolek Pärnjõel

Foto: Maarja Sæde

Kaasamiskoosolek Võidulas

Võidula külas elab 1. jaanuari 2024 seisuga 57 inimest. Mõisas tegutseb hetkel rahvamaja ja raamatukogu. Hoone ise on aga amortiseerunud ja vajab tulevikus vallas suuri investeeringuid. Võidula mõisa renoveerimisel peab arvestama ka muinsuskaitse erinõuetega. Selleks, et vältida mõisamaja edasist hääbumist, on vald otsustanud Võidula mõisa võõrandada, andes seeläbi uutele võimalikele omanikele võimaluse väärrikale mõisahoonetele taas elu sisse puhuda. Enne mõisa võõrandamist on plaanis sulgeda mõisahoones asuvad asutused – rahvamaja ja raamatukogu.

Võidulas tegutseb lisaks rahvamajale ka aktiivne mittetulundusühing MTÜ Võidula Külaselts, kelle eestvedamisel ja koostööl mitmeid üritusi külas läbi viiakse. Et arutada, kuidas kultuurielu Võidulas võiks jätkuda, tehti 7. veebruaril toimunud kaasamiskoosolekul külaseltsile ja kogukonnale mitmeid ettepanekuid.

Vallavanem Madis Koit pakkus külaseltsile võimalust Võidula mõisahoones MTÜ-na edasi tegutseda seni, kuni mõis on valla omandis, sealjuures kompenseerides majandamiskulusid ja võimaldades MTÜ-l ning kogukonnal taotleda ühekordset toetust ürituste läbiviimiseks.

Võidula kaasamiskoosolek

Foto: Maarja Sæde

Teise ettepanekuna tõi vallavanem välja võimaluse rajada kogukonnale oma külaplats, mis võiks saada uueks südameks kogukonna suveüritustele ja koosviibimistele. Lisaks tegi vallavanem ettepaneku, et soovi korral on kogukonnal võimalik volikogu otsustuskorras mõlemale poolele sobiva hinnaga mõis endale soetada. Vallavanem kinnitas, et raamatukoguteenus tagatakse elanikele vajadusel kojukandeteenuseks ka pärast mõisahoonete võõrandamist. Kaasamiskoosolekul toimus vilgas arutelu eelmainitud ettepanekute üle. Uuriti, mis oleks sobiv hind mõisahoonetele pakkumise tegemiseks, mis

saab kohalike ujumiskohast – kas sellele kehtib kallasraja paragrahv Keskkonnaseadustikus ning spekulatiivse tulevase mõisoomaniku võimalike plaanide üle. Kaasamiskoosolekul osales kokku ligi 15 inimest. Lepiti kokku, et vallavalitsus ootab kogukonna ja külaseltsi ettepanekuid märtsi lõpuni.

Täname kõiki, kes osalesid kaasamiskoosolekul ja andsid oma panuse aruteludesse. Vallavalitsus on valmis kaassama kogukonda igal sammul ning proovime üheskoos leida parima lahenduse.

Maarja Sæde kultuuri- ja spordispetsialist

Töövarjunädal Põhja-Pärnumaal

Jaauarikuu lõpul toimus Põhja-Pärnumaa vallavalitsuses töövarjunädal, millest võttis osa viis noort. Töövarjudeks tuldi seekord vallavanem Madis Koidu, arendusspetsialist Birjo Piiraja ja haridusspetsialist Tiia Kallastu juurde.

“Kutsusime üles 16-24 aastaseid noori tulema üheks päevaks tööle vallavalitsusse. Soov oli näidata noortele, et ametnike töö on mitmekülgne ja huvitav ning erineb sageli nende ettekujutusest,” sõnas vallavanem Koit. “Minu töövarjuks oli Markkus. Väga tore oli näha nii särasilmset ja tegusat noormeest. Kui paljusid noori teate teie, kes vaatavad riigikogu infotundi?” lisas vallavanem.

Haridusspetsialist Tiia Kallastu töövarjudeks olid kaks tudengit Tallinna Ülikoolist, kes ühest suust kin-

nitasid, et nemad jäid päevaga väga rahule. Nenditi, et haridusspetsialisti töö ei ole kindlasti kerge, kuid see-eest põnev. Samuti oli valla arendusspetsialist Birjo Piirajal kaks toredat noort erinevatel päevadel varjudeks, Laura Vändra Gümnaasiumist ja Kaili Pärnu-Jaagupi Põhikoolist. Suurimaks üllatuseks noortele oli arendusspetsialisti töö mahukus ja kui paljude asjadega peab olema kursis. Vallavanem Madis Koitu saatis varjuna Vändra Gümnaasiumi noor Markkus, kellele jättis päev sügava mulje.

Plaan on sügisel osa võtta ka rahvusvahelisest töövarjupäevast. “Meie eesmärk on anda noortele võimalus osa saada ametnike igapäevatööst ning mõista, kuidas langetatakse olulisi otsuseid ja kuidas kujunevad strateegilised valikud keerulistes olukordades,” rääkis vallavanem Madis Koit.

Vallavalitsus tänab kõiki noori, kes töövarjunädalast osa võtsid.

Osakonna koosolek esmaspäeva hommikul

Foto: Eva Soosaar

Anne Marie Tasane:

Ma jäin päevaga väga rahule. Hommikul rääkis Tiia, milliseid keskkondi (arvutis) oma töös kasutab ja kuidas inimesed omavahel suhtlevad. Samuti käisime halba ilma trotsides vaatamas haridusasutusi ja tutvusime nii Pärnu-Jaagupi kui ka Vändra halduskeskustega. Päevas oli palju põnevaid kohtumisi. Minu jaoks oli eripedagoogika tudengina kõige põnevam rääkida tuge vajavatest lastest ja sellest, kuidas nendega tegeletakse. Üllatav oli võib-olla see, kui kaua võtab aega, et külastada erinevaid haridusasutusi.

Lihtne haridusspetsialisti töö kindlasti ei tundu. Raske tundub paberimajandusega tegelemine ehk dokumentatsioonid, määrused, eelnõud jne. Samas pigem lihtne tundus kooli- ja lasteaiajuhtidega koostöö. Mina soovitaksin noortel töövarjuks minna, sest see võib mõjutada noorte edaspidiseid otsuseid nende tuleviku osas ning avardada nende silmaringi. Samuti on töövarjupäeval tarvis palju suhelda ja kohtuda võõraste inimestega, mis on hea harjutus sotsiaalsuse arendamiseks.

Käthriin Aasa:

Ma jäin oma päevaga väga rahule. Kõik ootused läksid täide. Esmalt nägin haridusspetsialisti tööülesandeid halduskeskuses. Kuna sel päeval algas õpetajate streik, siis suundusime valla koolidesse, et tutvuda olukorraga. Hästi põnevad oli kogu päeva tegevused. Kuna õpin õpetajaks, siis oli kõige põnevam näha valla kooli ja nende töötajaid, kus ma varem polnud käinud. Kõige üllatavam oli, et spetsialistile tuli päeva jooksul väga palju töökõnesid, millele oli alati konkreetne ja

kiire vastus. Mõistsin, et selle töö puhul on nii lihtsaid kui ka raskeid tööülesandeid. Ajamahukad tundusid erinevate seaduseelnõude ja määruste koostamine ning seejuures järgides kõiki nõudeid. Samas mõistsin, et meie valla haridusasutuste juhid on väga koostööaltid, seega on nendega koostöö lihtne ja sujuv. Kindlasti soovitan osaleda töövarjupäeval. See avardab silmaringi. Õpetaja eriala üliõpilasena sain mõtteid, kas ma pigem tahaks töötada tulevikus klassi ees või ametnikuna.

Markkus Pärnsein:

Minu töövarjupäev koos vallavanem Madis Koiduga oli väga põnev ja huvitav, saime rääkida paljudest teemadest, näiteks poliitika ja ühiskond. Minu arvates on vallavanema töö küll raske, aga see-eest väga huvitav ja vaheldusrikas. Kõige põnevam sellel päeval oli eelarve

muudatuste arutamine ja eelarve kärpimine, põnev oli ka osakonna koosolek. Mulle väga meeldis, et küsiti minu arvamust erinevate teemade kohta. Vallavanema töö jättis mulle kustumatu mulje ning seepärast soovitan kõigil, kellel see võimalus avaneb varjutada meie vallavanemat.

Vallavanem Madis Koit ja töövari Markkus

Foto: Eva Soosaar

Laura Västriik:

Mulle väga meeldis olla töövari, nägin valla tegemisi ka seestpoolt. Kõige põnevam koosolek oli siis, kui me rääkisime tunnustusürituste vähendamisest, kuna arvamusi oli väga palju ning erinevaid. Samuti sain ka mina kaasa rääkida. Hommikune sünnipäevapidu ning ka lõunapaus olid huvitav. Kõige üllatavam on arendusspetsialisti töö juures ma arvan see, et sa pead ennast väga paljude asjadega kursis hoidma ning olema kogu aeg mõttega kohal. Arendusspetsialisti töö ei ole just raske, aga samas pole see ka nüüd nii lihtne, et kohe kõigest aru saada. Kindlasti soovitaksin ka teistel olla töövari, kuna selline võimalus ei avane sulle just iga päev.

Birjo Piiraja koos Vändra Gümnaasiumi noore Lauraga

Tiia Kallastu koos töövarjude Anne Marie (vasakul) ja Käthriiniga (paremal)

Miks on vaja kortermajale varjumisplaani?

JAANUS OTS
Lääne päästekeskuse
varjumiskohtade nõunik

Üle poole Eesti elanikkonnast elab korterelamutes, millede kriisi-, aga eriti varjumiskindlus vajab parandamist. Seetõttu võiks iga kortermaja mõelda läbi oma maja varjumiskindluse ja toimepidevuse juhuku, kui tekib vajadus varjumiseks.

Elanikkonna varjumiskohad on kodanikukaitse kriitilise infrastruktuuri oluline osa ja viimase kahe aasta jooksul järjest aktuaalsem teema. **Üks korralik** varjumiskoht peab kodanikele kaitset pakkuma relvamõjude ja hoonete kokkuvarisemise ning kiirguse ja ka lahingugaaside eest. Lisaks sõjalisele ohule võib varjumine vajalikuks osutuda erakorraliste ilmastikuolude või ulatusliku õhusaaste korral.

Vahet tuleb teha „avalikul varjumiskohal“, mis on mõeldud avalikus ruumis olevatele inimestele vahetu ohu korral kiireks lühiajaliseks varjumiseks ja „mitteavalikul varjumiskohal“, mis on konkreetse hoone elanikele ja nende lähedastele mõeldud varjumiskoht. Nendele viimastele ehk kortermajade varjumiskohtadele siinkohal ka keskendume.

Meie põhjanaabri Soome seadusandluse lähtekohaks on 1939. aastast alates olnud see, et elanike varjumiskohtade rajamine on loomulik pool ehituskeskkonnast ja hoonete lahutamatu osa.

Kuna meil pole aastakümneid tsiviilkaitse suunal selles osas tegutsenud, siis on olemasolevate kortermajade puhul kiirem lahendus keskenduda keldriruumide varjumiskohtadeks kohandamiseks ja kasutuselevõtuks. Selleks on korteriühistutel mõistlik alustada oma kortermaja **varjumisplaani** koostamisega esimesel võimalusel.

Ideaalis tähendab kortermaja varjumisplaani läbimõeldud plaani, milles on kavandatud tegevused kortermaja vaba keldriruumi varjumiskindluse tõstmiseks.

Soovitused hoonele

- Hoidke hoone evakuitsiooni- teed läbitavad, ohuolukorras peab olema tagatud koridorides takistusteta liikumine.
- Vaadake üle keldri seisukord – koristada sinna kogunenud prügi ja praht.
- Varisemise võimalused on viidud miinimumi – toestamine.
- Varjumiskoht olema varustatud vähemalt kahe sisse-/väljapääsuga.
- Keldrite ukseid peaksid olema tugevdatud ning sarjastatud hoone üldvõtmega.

Soovitused ruumidele

- Varjumiseks mõeldud ruumid peavad olema puhtad ning kor- rastatud.
- Varjumisruumi ei tohi paigutada näiteks soojasõlme või muudesse tehnilistesse ruumidesse.
- Varjumisruumide kõrgus võiks võimalusel olla vähemalt 2,3 m.
- Varjumiskoht peab olema varustatud avariivalgustusega elektri- katkestuste korra-ks- generaator ja

- avariivalgustus.
- Varjumiskohas peab olema tagatud piisav hapnikusisaldus õhus- ventilatsioon, õhuklapid või tuu- lutusaknad.
- Olemasolevad aknad kindlusta- takse liivaga täidetud plastik- või tekstiilkottidega.
- Vältimaks keldriruumide üle- ujutamist peavad vee ja kanali- satsiooni püstikud õhurünnaku ajaks olema suletud ja tühjaks lastud.
- Varjumiskohas võiks optimaalselt olla 1,5 m² põrandapinda iga var- jumiskohas viibiva inimese kohta.
- Varjumiskoha ruumide viimist- lemisel kasutada mittepõlevaid materjale.
- Varjumiskoht võiks olla varusta- tud pinkidega istumisvõimaluse tagamiseks.

- Varjumiskohas võiks olla töö- korras sidevahend edasiste tege- vusjuhendite ja informatsiooni vastuvõtuks (patarei- või akutoi- tel raadio).
- Varjumiskohas peab olema joogi- vee mahuti või pudelites joogivesi arvestusega vähemalt 2-3 liitrit joogivett inimese kohta.
- Materjale toestamiseks ja akende kindlustamiseks on otstarbekas eelnevalt soetada ja eel ladustada.
- Varjumiskoht peab olema varus- tatud esmaste tulekustutusva- henditega.
- Kuna arvestatakse eelhoiatuse ajaga (72h), saab varjumise ruume vajadusel kasutada muu- deks eesmärkideks ja hoida ker- gesti teiselaldatavaid esemeid.
- Kui sobilikud ruumid on üle vaa- datud ja eelnev läbi mõeldud ning

plaanina kirjas, saab hakata juba korraldama, millest alustada, mis perioodi jooksul ja kuidas neid üles- andeid eelarveliselt lahendada.

Kokkuvõtteks – kortermaja kohandamine vabade keldriruu- mide olemasolul sobivaks varju- miskohaks on hea tahtmise korral lihtsasti teostatav – **kelder peaks olema tarbetust kraamist vaba, tehnilises mõttes korras, sellel on mitu väljapääsu, tagatud on alter- natiiv elekter ning õhuvahetus.**

Kortermaja varjumiskindluse tõstmise ja toimepidevuse aitab tagada vaid läbimõeldud ja eelar- vestatud **varjumisplaani!**

! Vaata lisaks olevalmis.ee leheküljelt siseruumidesse varjumise juhiseid.

Pääste operatiivsündmused Põhja-Pärnumaal

MARIS MOORITS
Lääne päästekeskuse
kommunikatsioonijuht

» **17. veebruari** varahommikul eemaldasid päästjad **Kurgjal** teele kukkunud puu ning vabastasid tee taas ohutuks liiklemiseks.

» **16. veebruaril kell 21.18** teatati häirekeskusele, et **Vändra alevis** põleb sõiduauto. Teadmata põhjusel mootori juurest põlema süttinud auto kustutati kella 21.34ks.

» **12. veebruaril kell 22.33** vajati päästjaid **Loomse külas** juhtunud liiklusõnnetusele. Sõiduauto oli libeduse tõttu sõitnud teelt välja kraavi ning katusele paiskunud. Autos olnud neli reisijat õnnetu- ses vigastada ei saanud. Päästjad eemaldasid sõidukil akuklemmid ning kontrollisid lekkeid. Kaas- liiklejad pakkusid õnnetuses osale- nud inimestele transporti ööbimis- paika ning sõidukiga tegeles edasi

puksiirauto.

» **6. veebruaril kell 11.28** teavi- tati häirekeskust liiklusõnnetusest **Viluvere külas**. Auto, koos kahte hobust vedanud traileriga, oli sõit- nud kraavi ning küllili vajunud. Päästjad aitasid hobused trailerist välja ning organiseerisid lähedal asuvast farmist asendustreileri, mil- lega loomad sihtpunkti toimetada. Loomad ega inimesed õnnetuses vigastada ei saanud.

» **5. veebruar kell 10.34** teatati häirekeskusele kahe autoga liiklus- õnnetusest **Ertsma külas**. Päästjad eemaldasid ühel sõidukil süttimis- ohu ning kiirabi toimetas ühe isiku tervisekontrolliks haiglasse.

» **30. jaanuaril kell 16.10** said päästjad väljakutse **Libatse külla**, kus üks pakk puitu oli termoahjus põlema süttinud. Kohal olnud töö- taja võtsid põlenud osa ahjust välja ning kustutasid selle õues. Päästjad palusid ka teise poole välja võtta

ning kastsid selle ohutuse taga- miseks veega üle. Rohkem ohu ei olnud.

» **29. jaanuaril kell 8.38** teavitati häirekeskust, et **Loomse külas** on kamin hakanud suitsu sisse ajama. Päästjad kontrollisid põõningul korstent ning tuvastasid viltu läinud sädemepüüduri, mistõttu ei olnud kaminal tõmmet. Päästjad panid sädemepüüduri otseks ning kamin hakkas taas tõmbama.

» **24. jaanuaril kell 06.37** kiirus- tasid päästjad **Pallika külas** juh- tunud liiklusõnnetusele. Päästjad eemaldasid avariis osalenud sõi- duautil süttimisohu vältimiseks akujuhtmed.

» **22. jaanuaril kell 15.27** ajal sõitsid **Langerma külas** teinetei- sest sõltumatult, libeda tee tõttu, kraavi kaks rekat. Päästjad likvi- deerisid ühel kraavi sõitnud rekal süttimisohu.

Kordame üle, kuidas turvalisemat elukeskkonda luua:

- » Kontrolli üle elektriseadmed ja nende juhtmed. Elektriseadmetistiku tuleb suhtuda täie tõsidusega ja vigu omal käel parandada ei tohi;
- » Vaata, et pikendusjuhtmesse ei oleks ühendatud liiga palju seadmeid. Pikendusjuhtmed on mõeldud pigem ajutiseks kasutamiseks, mitte keedukannu ja boileri ühendamiseks;
- » Paigalda suitsuandur vastavalt juhendile;
- » Kontrolli suitsuanduri töökindlust ning aita seda teha ka eakatel sugulastel;
- » Suitsuandur aitab sul avastada tulekahju juba selle algustaadiumis;
- » Pea meeles, et siibri tohib sulgeda vaid siis, kui tuli on täielikult kustunud.

Mõned näpunäited ohutuks kütteperioodiks:

- » Õnnetuste ära hoidmiseks tuleb aastaringelt kasutatavas elamus kütteseadmeid ja lõõre **puhastada kaks korda aastas.**
- » Hooajalises elamus peab korstnapühkija käima üks kord enne kütteperioodi algust. **Puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu.**
- » Kortermajade ja ridaelamute küttesüsteeme peab korra aastas puhastama kutseline korstnapühkija.
- » Et ahjud tervemana püsiks, tuleb neid kütta kvaliteetse halupuuga. Kui küttekoldesse visatakse halva kvaliteediga küttematerjale (okaspuu, pinnud jne), tuleb küttekeha tihedamini hooldada.
- » Pliiti, maja- või saunaahju tuleb kütta mõõdukalt. Liigkütmine on hoonete süttimise üks levinumaid põhjuseid.

Põhja-Pärnumaa valla jäätmejaamad

Pärnu-Jaagupi jäätmejaam

Soo tn 5, Pärnu-Jaagupi alev

Avatud: T, K, R, L 12.00-18.00,
riigipühadel suletud.

Vändra jäätmejaam

J.V Jannseni 3a, Vändra alev

Avatud: K,N,R 11.00-17.00,
L 10.00-16.00,
riigipühadel suletud.

Tootsi jäätmepunkt

Kooli tn 10, Tootsi alev

Avatud: N-L 10:00-12:00
riigipühadel suletud.

Telefon 533 04418

Kergu jäätmepunkt

Kergu küla

Avatud: L 10:00-12:00
riigipühadel suletud.

Telefon 56505947

Põhja-Pärnumaa valla elanikud saavad üle anda majapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid (v.a eterniit), elektri- ja elektroonikajäätmeid ning kasutatud sõiduauto rehve TASUTA.

Tasu eest võetakse vastu järgnevaid jäätmeliike:

- Bioloogiliselt mittelagunevad jäätmed (20 02 03) 0,06 eur/kg;
- Ehitus- ja lammutussegapraht (17 09 04) 142,33 eur/tonn;
- Rõivad ja jalanõud (20 01 10) 0,12 eur/kg;
- Suurjäätmed, s.h. kasutuskõlbmatu pehme mööbel ja lahtivõetud kõva mööbel (20 03 07) 137,25 eur/tonn;
- Biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 01) 0,05 eur/kg;
- Ehitus- ja lammutusklaas, s.h. lehtklaas (17 02 02) 30,50 eur/tonn;
- Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid (nt. eterniit) (17 06 05*) 137,25 eur/tonn.

Piirnormid on kehtestatud järgnevatele jäätmeliikidele ühe elaniku kohta aastas:

- 1) Põllumajanduskemikaalid (02 01 08) jaepakendis kuni 10 liitrit aastas; üle piirnormi toodud jäätmete hinnaks on 4,88 eur/liiter;
- 2) Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastatud pakendid (15 01 10) jaepakendid kuni 10 kg aastas; üle piirnormi toodud jäätmete hinnaks on 3,66 eur/kg;
- 3) Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud (20 01 27) jaepakendis kuni 10 kg aastas; üle piirnormi toodud jäätmete hinnaks on 3,66 eur/kg;
- 4) Sortimata ravimikogumid (20 01 98) kuni 2 kg aastas; üle piirnormi toodud jäätmete hinnaks on 4,88 eur/kg;

Tasuta jäätmete üleandmiseks tuleb tõendada, et isik on rahvastikuregistri alusel Põhja-Pärnumaa valla elanik. Jäätmejaama/jäätmepunkti operaator teostab kohapeal kontrolli ID kaardi alusel.

*Jäätmete üleandmiseks Tootsi või Kergu jäätmepunkti tuleb eelnevalt jäätmepunkti töötajaga telefoni teel aeg kokku leppida.

Pärnu-Jaagupi piirkonna raamatukogude tegemised

**AILI LUIK
URVE SALUMAA
LUDMILLA KODASMA**

2024. aasta on **Pärnu-Jaagupi** raamatukogus alanud tegusalt. Alklassidele mõeldud Ramsi sõpside ring vaatas oma esimesel kokkusaamisel tagasi möödunud aastale. Meenutati, milliseid toredaid asju eelmisel aastal juhtus ning mille eest möödunud aastale tänulik olla. Teine kokkusaamine pööras pilgud alanud aastale ning kuna tegemist on puudraakoni aastaga, siis süüvisime draakonite hingeellu. „Drakonoogia“ raamatu abil saime ülevaate erinevatest draakonitest ja nende harjumustest. Kuna ükski sõpside ring ei saa mööduda ilma meisterdamiseta, siis näputööna valmisid esimesel juhul toredad tänuämblikud ja teisel kokkusaamisel eriilmelised draakonid.

2024. aasta esimene perepäev vaatas samuti tulevikku. Seekord sai iga osaleja mõelda oma peas läbi, mida ta uuel aastal ootab ja oma visiooni paberile kleepida. Töö oli jõukohane nii lastele kui ka täiskasvanutele. Unistusi oli erinevaid-alates toredast perepuhkusest kuni vaiksete hetkedeni iseendaga ning suurtest kogustest maiustustest koera omamise ja Lottemaa külastuseni. Kõik see sai kenasti ka paberile pandud ning nüüd on osalenutel kogu aasta vältel hea oma unistustel silma peal hoida ja jälgida, kas soovid ka täituvad.

Kirjandusklubi uus aasta algas mehiselt. Seda mitte osalenute mõttes, vaid temaatiliselt. Raamatuid meestest läbi mitme sajandi, huumori- ja krimivõtmes, tänapäeva ja muistest Eestist ning ka kaugemalt, enesekesksetest ja täiesti omakasupüüdmatutest meestest. Olgu tegemist kirjandusklassikaga või mitte, ühtviisi huvipakkuvad olid kõik loetud raamatud. Taas said osalejad heale seltskonnale lisaks hulga teadmisi ja häid emotsioone.

Eesti kirjanduse päeva raames oli külastajatel võimalus proovile panna oma teadmised eesti kirjandusest. Valikvastustega küsimustik täiskasvanutele ning raamatukogu kasutamiskust arendav ankeet lastele pakkusid peamurdmist ning seda oli võimalik täita terve nädala vältel. Eesti kirjanduse tüvitekstide tundmine andis lahendamisel eelise, kuid etteantud vastusevariandid pakkusid eduelamuse võimaluse ka neile, kes eesti kirjandusega ehk nii väga sina peal ei ole. Vastajaid kogunes üksjagu ja loosirattasse läksid kõikide vastajate nimed. Auhinnaks muidugi eesti kirjanduse klassika.

Eesti kirjanduse päevast sai osa ka lasteade Pesamuna Sipsikute rühm. Raamatukogus oli neid ootamas vahva Sinivant Aino Perviku samanimelise raamatust, kes raamatukoguhoidja suu läbi rääkis, kuidas ta lasteaias käimisega kohanes. Pärast Sinivandi loo kuulamist oli lastel võimalus uudistada kõiki neid toredaid lasteraamatuid, mida raamatukogu

riiulid endas sisaldavad. Tänutäheks olid lapsed koos õpetajatega meisterdanud raamatukogule toreda kaardi, milles veel toredam luuletus. Lugeda ja kaarti vaadata saab raamatukogu tänukaartide näitusel.

Märtsi lõpuni pakub silmailu ARS-i kunstistuudio talvemaailade näitus. Oma töid eksponeerivad erinevad kunstnikud.

Lõbusaid kilkeid on jaanuaris kostunud ka **Vahenurme** raamatukogust. Vahenurme lasteaias lapsed on osa saanud nii talverõõmudest kui teinud tutvust eesti lastekirjanduses tuntud tegelastega. Kui õues ikka tuiskab nii, et parem on nina välja mitte pista, siis ühe korraliku lumesõja saab maha pidada ka raamatukogus. Vanadest ajalehtedest lumepallid, mida kaks sõbralikku võistkonda omavahel pilluvad, loovad vägagi talvise tunde. Kui veel kuulata toredaid talviseid jutte jänku Jutast ja karupojast võib päeva igati kordaläinuks lugeda.

Sipsik ja Lotte on tuttavad tegela-

sed enamikele lastele. Äratundmisrõõm raamatuid sirvides oli kõigi laste nägudel. Kui aga riulist tahtsid laste ette trügida ka Klaabu ja Kröll pidi raamatukoguhoidja lastele neid tegelasi natuke täpsemalt tutvustama. Ettelugemise käigus said need unustusehõlma vajunud tegelased lastele nii piisavalt tuttavaks, et valmisid armsad portreed, mis nüüd ehivad raamatukogu seinu.

Libatse raamatukogus saab juba kolmandat aastat pea igal neljapäeval kokku seltskond vahvaid vanemaealisi toreda ajaveetmise eesmärgil. Teemasid, millest kõnelda ja tegevusi mida teha, meil jätkub. Oleme arutlenud nimede teemal, vaadanud albumeid, toonud vaatamiseks oma kodudest jõuluehteid, postkaarte.

Jaanuaris pakkus palju äratundmisrõõmu sünnikuupäevade saladuste uurimine, lugedes Phyllis Vega raamatut „Sünnikuupäeva saladus“. Samuti oli vahva meisterdada ainult liimi kulu kandes vanadest ajalehtedest toredaid kausikesi. Käte töö ei sega ka jutuaajamist ning taas oli paar tunnikest meeldivalt veedetud. Meie kultuuriminister Heidi Purga on öelnud, et kogukond peab koos käima, muidu ei saada üksteisest aru. Hoiame ikka oma „neljapäevaliste klubi“ lippu kõrgel ning ootame uusi huvilisi.

Hoi a pilku peal ka meie kodulehtedel ja sotsiaalmeedia kanalitel!

<https://raamatukogu.pparnumaa.ee/haruraamatukogud/>

Kirikindad Eesti sünnipäevaks

Kui Kudujate Koopiaklubi kutsus kõiki 24. veebruaril ehtsaid Eesti kindaid kandma, süttis Vändra Naisseltsil idee koos neid kirikindaid kuduma hakata. Otsiti üles esivanemate kudumid, enda kunagi ammu tehtud kindad ja ka mustrite raamatud. Riina Kuuse juhendamisel valmisidki kaunid käpikud ja sõrmikud. Raamatukogus koos käies uuriti paljusid toredaid kudumiraamatuid. Näitusele Vändra raamatukogu lugemissaali toodi ka koide maitstud, parandatud ja poolikud tööd. Igal kindapaaril on oma põnev ajalugu. 22. veebruaril avati pidulikult sini-must-valge lõnganööri läbi-

lõikamisega meie riigi 106. sünnipäevale pühendatud kirikinnaste näitus. Kui kõik kindad üle loetud, oligi arv väga sobiv, just 106! Tulge vaatama ja kudumiseks ideid saama!

Vändra Naisseltsi nimel
Marju Härma-Epäily

SAAME TUTTAVAKS

ANNIKA KADAK
Põhja-Pärnumaa raamatukogu direktor

Olen sündinud ja kasvanud imelises väikeses Viljandis, mis on tugevasti toetanud minu kujunemist ja väärtushinnanguid. Lisaks lossimägedele ja põnevale vanalinnale, oli Viljandis veel üks imeline koht – raamatukogu. Seal olin ma juba päris väikesena tihe külaline. Raamatukogu salapärased raamaturiiulite labürintid ja imearmsa raamatukoguhoidja taskus olevad piparmündikommid tegid raamatukogust minu jaoks justkui võluriigi, kus kõik on võimalik. Täna on mul võimalus olla osa sellest maagiast ja teha nii, et Põhja-Pärnumaa raamatukogud oleksid ka sild päris elu ja erinevate reaalsuste vahel, mida raamatuid lugedes kogeda saab. Usun, et raamatukogu on koht, kus kõik, sõltumata taustast või huvidest, saavad avastada ja nautida lugemist. Ja valik on lai – seda jagub ulme fännidele, ajaloo huvilistele ja noortele uudishimulikele. Olen väga seda usku, et raamatukogu ei ole ainult raamatud, teavikud, ajakirjandusväljaanded. Raamatukogu on ka kogukonna üks olulistest ankrutest, kus toimub nii mõndagi põnevat, mis rikastab inimeste elu. Püüame pakkuda erinevaid tegevusi, tuua

Vändra Kunstigaleriisse põnevaid näitusi ja palju muud. Ma väga loodan, et suudan koos toredate ja professionaalsete raamatukoguhoidjatega ka maailma muutuste tuules hoida juba loodud raamatukogu atmosfääri, kus raamatute armastus, uudishimu ja kogukondlikud väärtused elavad ja arenevad edasi.

Vändra Kunstigaleriis avatakse 21. märtsil uus Jüri Arraku näitus "Pilditagune maailm on maalide sees"

MARIS ROOST
näituse kuraator

Näitusel "Pilditagune maailm on maalide sees" on eksponeeritud Arraku silmatorkav looming, mille keskmes on kunstniku maalid, graafikad ja joonistused.

Väljapaneku valinud kuraator Maris Roosti eesmärk oli näidata Arraku viimase kahekümneni teoseid, mis on kunstniku kollektsioonis küllaltki haruldased. Valikusse mahtusid ka Arraku viimased joonistused. Ja kui tervikpilt tundub peale vaadates kirjuvõitu, siis Arrakule iseloomulikud masktegelasi ühendav lüli on täiesti olemas. Ilmselt ei ole kedagi, kes Arraku loomingut ei teaks – tema omanäolist käekirja ei ole võimalik kellegi teise omaga segi ajada.

Jüri Arrak (1936–2022) on Eesti kaasaegse kunsti suurkuju ja elav legend, üks hinnatumaid ning armastatumaid Eesti kunstnikke. Arrak on mitmekülgne looja, kes teinud nii metall-ehistööd, vaipu, kunstnikutööd joonisfilmile, happening'e, installatsioone, olles peamiselt keskendunud siiski maalile ning graafikale. Selle kõrval on Jüri Arrak muidugi ka kogu aeg joonistanud.

Näitusel on kajastatud erineva suurusega maale ja graafikat. Pisut ootamatud on kunstniku väikese formaadilised maalid, mida kunstnik viljeles puhtalt ruumipuuduse sunnil, sest öhtutundidel kodu suuremaid õlimaale polnud või-

Jüri Arrak Foto: Daisy Lappard

malik teostada. Õlimaalidele on omane jõuline ja tugev käekiri. Maalikunst ei olnud kunstnikule võõras, sest tarbekunsti õppides oli just maal ja joonistamine see, mida õpiti, kuigi tunduvalt erinevalt, kui kujutavas kunstis. Õlimaalide ja graafika valdkonnas on ta nimeetanud ennast iseõppijaks, mis võis olla aluseks tema väga isikupärasele käekirjale.

Ootamatud on aga tema graafilised joonistused, mis värvidega on muudetud palju õhulisemaks ning graafikaga võrreldes helgemaks.

Arrak on suutnud tabada maskide sügavat tähendust ja nende rolli meie eludes. Kas ennast varjata, kaunistada, teisi hirmutada või ligi meelitada – ikka jääb inimese „alasti“ näost ja pärisminast väheks.

Arraku joonistused ja maalid kajastavad seda mõtet nii tehniliselt kui ka emotsionaalselt, tuues vaatajateni sügavaid mõtteid inimloomuse varjatud külgedest. Igas joonistuses ja maalil peitub kunstniku sügav arusaam maskide rollist meie eludes ning inimese püüdlusest end peita või hoopis avada.

Endiselt on kunstniku tihedalt kaetud töödesse vaja süveneda, sest esmapilgul nii tuttav motiiv sisaldab alati tugevat sümbolikeelt, mida on võimalik tõlgendada vaid lähemal vaatlusel.

Natuurist joonistused moodustavad väikese osa Jüri Arraku loomingust. Kui ta kujutab maastikulisi kompositsioone, on tema mõttemänguks kujutlusrännakud sellesamas maastikus. Eelkõige on ta fantaasiakunstnik, kuid avatud reaalsest maailmast tulevate inspiratsioonile. Vormi poolest on Kaug-Ida vihmametsadega kaetud kaljumägede siluetid sarnased tema märkinimeste kontuuridele.

Arraku jutustav maailm sisaldab suure sisendusjõuga ootamatuid nägemusi, paradokse ja metafoore, milles on „lahutamatu koos maskeraad ning pihtimus“ (Boris Bernstein). Tema äratuntavaimaks kangelaseks on maalist maali korduv masktegelaskuju – paljudele eestlastele tuntud muuhulgas joonisfilmist „Suur Tõll“ ja ansambli „Metsatõll“ albumikaanelt.

Tulge avastage Jüri Arraku näitus ja sukelduge sügavale maskide maailma, kus igal joonel on oma lugu ja iga maal kannab endas sügavat filosoofilist tõlgendust inimeseks olemisest.

Vaba joonistamise mänguline maailm, inspireeritud Arrakust

MARIS ROOST

Lase markerijoontel liikuda!

23. märtsil saab Vändra Kunstigaleriis osa võtta vaba joonistamise töötoast koos kunstigaleriij. Arraku näituse külastusega.

Töötoa eesmärgiks on üle saada hirmust valesti joonistamise eest. Lähteülesandeks on J. Arraku näitusel nähtud teosed ja ette loetud tema lemmikluuletused, kuid alustame ka sissejuhatava ühise joonistamänguga. Pole olemas õigeid ega valesid jooni, sest õpime tunnetama joonistamise protsessi kui mängu.

Eesmärgiks on üle saada hirmust valesti joonistamise ees. Vähene eelnev kunstioskus pole töötoas osalemisel takistuseks. Iga osaleja saab ülesannetele läheneda vastavalt oma oskustasemele ning koos juhendajaga leida just talle sobilik illustratiivne käekiri, mida joonistamisel rakendada.

Kasutame markereid, akvarellpliiatseid, aqua-markereid, akvarellvärve ja kõike, mis lahustub ja

Vändra Kunstigaleriis 23.märts kell 11.00

"VABAJOONISTAMISE MÄNGULINE MAAILM, INSPIREERITUD ARRAKUST"

Vabajoonistamise töötuba 5€
Vabajoonistamise töötuba koos näituse külastusega 8€

ei lahustu vees. Sõltumata eelnevatest oskustest on osalema oodatud kõik joonistamise- ja illustratsiooni huvilised. Töötuba juhendab Maris Roost, kes on mitmekülgne kunstiõpetaja, kelle armastus joonistamise vastu sai alguse varajasest lapsepõlvest. Täna kasutab Maris oma loometöös nii akrüül- ja akvarellvärve, värvilisi pliiatseid ning erinevaid meediume.

VÄNDRA
KUNSTIGALERII

VÄNDRA KUNSTIGALERII
ON AVATUD

T-R 15.00-18.00

L 12.00-15.00

VÄNDRA
KUNSTIGALERII

PILDITAGUNE MAAILM ON MAALIDE SEES

Jüri Arrak
(1936-2022)

Vändra Kunstigaleriis 21. märts – 18. mai

Ü H E A J A S T U K U L T U R I L Ä B I L Ö I G E

P Õ H J A - P Ä R N U M A A L

2024 KEVAD

27.03, 03.04, 17.04, 15.05

KULTUURIPOMM

LÜDIGI SAAL

RAAMATUKOGU

VÄNDRA KUNSTIGALERII

Liikumine on oluline igas eas!

Terviselehekülg

MAARJA SÄDE kultuuri- ja spordispetsialist

Vanemaealiste (65+ eluaastat) inimeste osakaal maailma rahvastikus on üha kasvamas. Spekulatsioonide, et 2050. aastaks on vanemaealiste inimeste arv maailmas võrreldes praegusega kahekordistunud. Inimeste oodatav eluiga pikeneb, kuid tervena elatud aastad jäävad oodatava eluea keskmistele numbritele kõvasti alla. Aastal 2022 oli Eesti meeste tervena elada jäänud aastate arv sünnihetkest 57,9 eluaastat ja naiste tervena elada jäänud aastate arv 60,6 eluaastat. Eesti meeste keskmine oodatav eluiga aga oli 2022. aasta andmetel 73,6 eluaastat ja naiste keskmine oodatav eluiga 82,3 eluaastat. See tähendab seda, et inimesed elavad küll kauem kui kunagi varem aga mitukümmend aastat oma ealueast vaevlevad nad terviseprobleemide küüsis.

Aktiivne eluviis on üks parim teaduslikult tõendatud terviseprobleemide kaitsetegur. Liikumine aitab ennetada südame-veresoonkonna haiguseid, tugevdab lihaskonda, aitab parandada liigesliikuvust, hoiab kehakaalu kontrolli all, aitab kaasa ainevahetusprotsesside toimimisele, vähendab luude hõrenemise- ja tasakaaluprobleemide tekkeriske ning kõigele muule lisaks suurendab õnnelikkuse hormoonide tootmist kehas – inimene on õnnelik ja rahulolev ning tema unekvaliteet on parem.

Liikumine on oluline igas eas, kuid eriti tuleb rõhku panna aktiivsele eluviisile vanemas eas, et ennetada eelnimetatud terviseprobleeme. Eakatel on

tähtis liikuda regulaarselt, võttes arvesse oma tervislikku seisundit ja eripärasid. Aktiivne eluviis aitab eakal olla kauem iseseisev ja saada hakkama oma igapäevatoimetustega.

Allikad:

- Statistikaameti koduleht. Oodatav eluiga. Tervena elada jäänud aastad.
- <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/heaolu/tervis/oodatav-eluiga>
- <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/heaolu/tervis/tervena-elada-jaanud-aastad>
- World Health Organization (2022). *Ageing and health*.
- <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

14. veebruaril, sõbrapäeval olid kaks aktiivset daami, Asta ja Aiki, valmis jagama lugejatega jõukohaseid harjutusi, mida kõigil on võimalik igapäevaselt kodus teha. Daamid on regulaarselt aktiivsed ning kinnitasid ühest suust, et liikumine valmistab neile palju rõõmu ja annab kuhjaga elujõudu.

Harjutuste korduste arv, tempo ja „hantli“ raskus vali oma aktiivsustaseme ning tervisliku seisundi järgi. Soovituslik korduste arv iga harjutuse puhul on 8-10 korda.

NB! Ära tee harjutusi läbi valu. Katkesta harjutuste tegemine koheselt, kui Sul tekivad ebataavalised sümptomid (nt tasakaaluhäired, õhupuudus, südamepekslemine jms)!

SOOJENDUS

Liigu tempokat toolil istudes tõstes jalgu aluselt ja liigutades käsi ette-taha suunas.

HARJUTUS 1

Istu toolil, tõsta jalad vahelduvalt päkkadele... ja kandadele.

HARJUTUS 5

Istu toolil ja haara paremasse kätte hantel või veega täidetud pudel. Painuta käsi küünarliigesest ja too aeglaselt tagasi sirutusse. Korda harjutust vasaku käega.

HARJUTUS 2

Istu toolil. Siruta parem jalg põlvest. Korda harjutust vasaku jalaga.

HARJUTUS 3

Istu toolil, aseta käed puusale. Tõuse rahulikus tempos toolilt püsti. Istu aeglaselt toolile tagasi.

HARJUTUS 4

Aseta käed kuklale. Pinguta oma kerelihaseid ning kalluta aeglaselt tempos paremale ja vasakule küljele.

HARJUTUS 6

Istu toolil ja haara paremasse kätte hantel või veega täidetud pudel, painuta käsi küünarliigesest.

Too painutatud käsi aeglaselt tempos õla kõrgusele ja seejärel algasendisse tagasi. Korda harjutust vasaku käega.

HARJUTUS 7

Seisa tooli taha. Toeta parem käsi tooli seljatoele, aseta jalad kääreisu selleks, et oleks parem tasakaalu hoida. Haara vasakusse kätte hantel või veega täidetud pudel ning painuta käsi küünarliigesest.

Siruta käsi taha suunas, hoiu paar sekundit ja too käsi taas painutusse. Korda harjutust parema käega.

EAKATELE MÕELDUD TREENINGUD PÕHJA-PÄRNUMAAL

Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse toimub rahulik tervisevõimlemine neljapäeviti kell 14.00-15.00, osalustasu on 3€ kord.

Vändra raamatukogu kaminasaalis on teisipäeviti kell 11.00-12.00 jooga, juhendab Kadrin Karro-Tagapere, osalustasu on 5€ kord.

Vändra kultuurimajas toimub võimlemine kolmapäeviti kell 10.00-11.00, juhendab Terje Õiglane, osalustasu on 3€ kord.

EAKATEL ON SOOVITATAV:

1. Liikuda igal nädalal keskmise intensiivsusega vähemalt 150 minutit või kõrge intensiivsusega (eakatele ei ole keelatud liikumine ka kõrge intensiivsusega koormusel, kuid vajalik on hinnata terviseriske, haiguste olemasolul on vajalik konsulteerida arstiga) vähemalt 75 minutit või leida võrdväärne kombinatsioon keskmise ja kõrge intensiivsusega tegevustest
  - Soovitatav on nädalane koormus jagada ühtlaselt, näiteks: viiel päeval nädalas mõõduka koormusega (keskmise intensiivsusega) vähemalt 30 minutit või kolmel päeval nädalas kõrge intensiivsusega vähemalt 25 minutit
  - Vajaliku liikumishulga võib koguda vähemalt 10-minutiliste järjepanu kestvate tegevustena
  - Igasugune liikumine tuleb tervisele kasuks ka siis, kui liikumisvõime on piiratud

- Mida ühtlasemalt on liikumine nädala peale ära jaotatud, seda parem tervisele
- 2. Treenida lihaseid kaks või rohkem korda nädalas
- 3. Teha tasakaaluharjutusi kolm või rohkem korda nädalas
- 4. Säilitada liigesliikuvus ja lihaselastsus venitusharjutustega
- 5. Viia miinimumini igapäevane istumisaeg ja ekraaniaeg
- 6. Viibida võimalusel värskes õhus

Allikas: Tervise Arengu Instituut (2015). Eesti toitumis- ja liikumissoovitused. <https://www.tai.ee/et/valjaanded/eesti-toitumis-ja-liikumissoovitused-2015>

HARJUTUS 8

Seisa ja toeta käed tooli seljatoele.

Tõuse päkkadele, hoia asendit ja liigu täistallale tagasi.

HARJUTUS 9

Seisa ja toeta käed tooli seljatoele.

Aktiveeri kerelihased ning vii oma parem jalg puusast külje suunas. Jälgi, et kere jääks paigale. Too jalg alusele tagasi ja korda harjutust vasaku jalaga.

HARJUTUS 10

Seisa ja toeta käed tooli seljatoele.

Aktiveeri kerelihased ja vii parem jalg puusast taha suunas. Jälgi, et kere jääks paigale. Too jalg alusele tagasi ja korda harjutust vasaku jalaga.

Mis on bensodiasepiin?

Bensodiasepiinid on ravimid, mis leevendavad ärevust ja pingetunnet. Neil võib olla ka krambivastane, lihaseid lõõgastav ja uinumist soodustav toime.

Bensodiasepiini sarnastel ravimitel ehk nn Z-ravimitel on peamiselt und soodustav mõju. Sellist tüüpi rahustid ja uinutid mõjuvad sümptomite leevendamisele, need ei ole haigust välja ravivad ravimid. Rahustite ja uinutite pikaajalisel kasutamisel tekib ravimiga harjumine ning võib välja kujuneda sõltuvus. Seejärel on sellist tüüpi rahusteid ja uinuteid soovitatav kasutada ainult lühiajaliselt ning patsientidel, kelle toimetulek ja elukvaliteet on ärevus- või unehäire tõttu tugevalt häiritud. Kergemate häirete korral tuleks eelistada mittefarmakoloogilist ravi nagu näiteks nõustamine või eneseabi.

Statistikat Eesti bensodiasepiinide ja Z-ravimite

kasutamisest

Seni kõige põhjalikuma Eesti kohta käiva uuringu andmeil, mille kaasautorid on Katrin Kurvits, Maia Uusküla, Ott Laius ja Peeter Jaanson, kirjutati Eestis üheaastase vaatlusperioodi jooksul rahusteid ja uinuteid välja 537 476 retsepti alusel 134 007 ravikindlustusega inimesele. Kasutajate keskmine vanus oli 62 aastat. Vanuse kasvades kasutamine sages: võrreldes 25–64aastaste kasutajatega oli bensodiasepiinide ja Z-ravimite kasutamine eakamate hulgas kaks kuni kolm korda sagedasem. Naised kasutasid ravimeid kaks korda sagedamini kui mehed.

Veidi enam kui pooled (54%) patsiendid ostsid uuringuperioodi jooksul bensodiasepiine või Z-ravimeid välja 1–2 retsepti alusel, 41% patsiendil oli 3–12 retsepti ning 5% (6798) patsiendil oli aasta jooksul enam kui 12 retsepti.

Uuringu “Bensodiasepiinide ja Z-ravimite ambulatoorne kasutamine Eestis” peamine järeldus oli, et sarnaselt muu maailmaga on

Rahustite ja uinutite kasutamine Eestis

Kasutamine

Aasta jooksul kirjutati **rahusteid** (bensodiasepiine) ja **uinuteid** (Z-ravimeid) välja **537 476 retsepti**

Naiste seas **2x sagedam** kui meeste seas

Iga neljas 65+ vanuses Eesti inimene kasutab neid ravimeid

Kõrvaltoimete oht pikaajalisel ravil on vanemas eas kõrge

Eestis bensodiasepiinide ja Z-ravimite kasutamine suhteliselt sagedane. Murettekitav on nende ravimite väga sagedas, suurtes kogustes ja pikaajaline kasutamine kõrges eas patsientidel, kes on enim ohustatud kõrvaltoimete tekkest. Kõrvaltoimeteks on näiteks uimasus ja sedatsioon. Lisaks põhjustavad need ravimid kognitiivseid (näiteks mäluhäireid, mõttegevuse aeglustumist) ja ka psühhomotoorseid häireid, mis vähendavad reaktsiooni kiirust ja halvendavad koordinatsiooni.

Mis muutus?

Muudatustega võib bensodiasepiine või bensodiasepiini sarnaseid aineid kirjutada ravi alustamisel ühele retseptile välja maksimaalselt 30 tabletti väikseima toimeaine sisaldusega Eestis turustatavat ravimpreparaati. Seni võis välja kirjutada maksimaalselt 60 tabletti. Korduval kasutamisel tohiks edaspidi välja kirjutada 30 päeva jooksul summaarselt mõlema rühma peale kokku 60 tabletti. Nendest suuremaid koguseid võib välja kirjutada ainult erandkorras põhjendatud vajadusel ja mitte pikaks ajaks,

kui muud lähenemised pole aidanud. Lisaks on perearstidel võimalus kooskõlastada suurema ravimikoguse määramine psühhiaatriga e-konsultatsiooni teel.

Täiendava ohutusvõttena saab 2023. aasta 1. detsembrist rahusteid ja uinuteid välja kirjutada ainult elektrooniliselt. Seni väljakirjutatud retseptid, sh paberil kehtivad kehtivusaja lõpuni. Ühtlasi töötatakse välja juhend, mis aitab nii retsepti väljakirjutajal kui ka patsiendil paremini mõista rahustite ja uinutite kasutamist.

Kas igaõhtune unerohi peaks olema nagu õhtune hambapesu – möödapääsmatu?

RIINA SIKKUT terviseminister

Lõppenud aasta detsembris jõustusid olulised muudatused, mis puudutavad ravimeid ja uimasteid. Uuenenud kord aitab kaasa ravimite mõistlikule kasutamisele ja ennetab inimestel nendest sõltuvusse jäämist. Täpsemalt puudutab see bensodiasepiinide ja bensodiasepiini sarnaste ravimite väljakirjutamise piiramist.

Rahustid on mõeldud vaid lühiajaliseks kasutamiseks, kui inimesel on esmased ärevuse ja une probleemid. Rõhk on sõnal „esmased“. Rahustid ja uinutid on mõeldud esmaste kaebuste leevendamiseks ning võimaldavad inimesel saada akuutset abi, et ta saaks hakata juurprobleemiga tegelema. Ehk tihti tähendab see elustiili muutust, teraapiat või teisi arstide poolt soovitatud tegevusi.

Bensod ei ravi sõna otseses mõttes. Need leevendavad. Sellega peab arvestama neid juba esmaselt välja kirjutades ning ravikuuri alustades. Siiski näeme sageli,

et Eesti inimesed on jäänud neid tarbima pika aja jooksul ja kasutatavad annused on ajas kasvanud. Nii oleme ühel hetkel probleemi ees, kus rahustite pikaajaline tarvitamine põhjustab olulisi kõrvaltoimeid, kuid neist vabanemine on keeruline.

Pikaajalisel kasutamisel ja sõltuvusse jäämisel kasvab risk ka tõsiseks kõrvaltoimeteks nagu uimasus, mäluhäired, mõttegevuse aeglustumine, vähenenud reaktsioonikiirus ja halvnenud koordinatsioon. Ravimite kõrvaltoimete tulemusena võib patsient näiteks kukkuda või sattuda ohtlikku liiklusolukorda. Eriti murettekitav on nende ravimite väga sagedas kasutamine kõrges eas patsientidel, kes on enim ohustatud kõrvaltoimete tekkest.

Alates lõppenud aasta detsembrist on piiratud esmakordsel väljakirjutamisel bensodiasepiinide ja Z-ravimite kogust maksimaalselt 30 tabletti. Enne oli maksimaalne kogus 60 tabletti.

Muudatustega vähendatakse sõltuvuse ja kõrvaltoimete riski ning aidatakse kaasa põhimõttele, et ravimeid kasutatakse väga kontrollitult ning edaspidi oleks rõhk just muude lahenduste leidmisele patsiendi kaebuste leevendamiseks.

Muudatusega soovime, et

ravimid, mis aitavad inimestel ärevuse ja uneprobleemidega toime tulla, ei teeks kellelegi karuteenet. Meie eesmärk on tagada, et ravimid aitaksid inimestel lühiajalisest kriisist üle saada, vältides samal ajal nende liigset ja pikaajalist kasutamist.

Üks asi ei muutu – inimesed, kes tõeliselt vajavad neid ravimeid, saavad ka edaspidi ravi. Arstidel on erandkorras jätkuvalt võimalus kirjutada välja suuremaid koguseid, kui see on meditsiiniliselt põhjendatud ja muu ravi pole aidanud. Arstipoolsed normid ületavad väljakirjutused on nüüdsest ka terviseameti järelevalve suurema tähelepanu all.

Kuidas siis teisiti?

Oluline on mõista, et bensodiasepiinide ja Z-ravimite kasutamine ei peaks olema ainus ravimeetod, vaid hoopis osa laiemast terviklikust raviplaanist. See hõlmab ka psühhosotsiaalseid meetodeid, sealhulgas tervislikum eluviisi – igapäevased rutiinid ja liikumine. Me teame, et ärevuse sümptomite vähendamisel on tõhusad kognitiiv-käitumuslikule teraapiale tuginevad sekkumised.

Nende teadmiste põhjal on loodud näiteks tasuta kättesaadavad ärevuse tööviikid või stressiga toimetuleku juhised. Ärevuse tööviik

on leitav Peaasi kodulehelt (www.peaasi.ee). Neid saab kasutada iseseisvalt ning ka vaimse tervise spetsialistid abimaterjalidena juhendatud eneseabiks.

Ärevuse sümptomitega toimetulekuks on inimesel võimalik kasutada eneseabi nippe. See on ka kõige kiirem viis ennetada sümptomite süvenemist või mõnel juhul kliinilise psühholoogi juurde jõudmist. Kui eneseabi ja elustiili muutmine ei tööta, saab alati pöörduda nn tava-teraapia poole, mida pakuvad kliinilised psühholoogid ning alles pärast seda võiks kaaluda mõne ravimi välja kirjutamist. Ravimi väljakirjutamine peaks samuti olema kombinatsioonis nõustamise või teraapiaga.

Ka uneprobleemide puhul saab abi märksa leebematest alternatiividest. Näiteks on võimalik bensodiasepiinide asemel võtta melatoniini. Seda eelistatakse uinumise toetamiseks, kuna melatoniin on hormoon, mida meie keha toodab ka loomulikult. See on sageli keha jaoks leebem sekkumine ning vähem sõltuvust tekitav kui bensodiasepiinid. Samuti on melatoniinil vähem võimalikke kõrvaltoimeid, mistõttu on see paljude inimeste jaoks turvalisem ja mugavam kasutada.

Mõningatel juhtudel võib

Faktikül

Andmed: Uuring "Bensodiasepiinide ja Z-ravimite ambulatoorne kasutamine Eestis"

Määrusemuudatus alates 1.12.2023

Ravi alustamisel võib ühele retseptile kirjutada väikseima toimeaine sisaldusega Eestis turustatavat ravimpreparaati

enne MAX 60 > nüüd MAX 30 tabletti

Korduval kasutamisel tohib 30 päeva jooksul välja kirjutada kahe rühma peale kokku 60 tabletti

Arst saab rahusteid ja uinuteid välja kirjutada vaid elektrooniliselt

100 aastat ja rohkemgi veel!

BIRJO PIIROJA

21. veebruaril kogunesid Vädra hoolekandekeskuses Toivo Vunukaineni lähedased, majakaaslased ja külalised, et tähistada tema sajandat sünnipäeva.

Põhja-Pärnumaa vallaelanik Toivo Vunukainen on üks põhimõtetest pakatav ja ettevõtlik mees, kes on jätnud sajandipikkuse kindla, tugeva ning eeskujuliku jalajälje oma pere ja järeltulijate ellu. Toivo on isa viiele lapsele, kolmeteistkümnele lapselapsele, kahekümne kaheksale lapselapselapsele ja ühele lapselapselapselapsele.

Sündinud Leningradi oblastis, Tosno rajoonis Petrovzino külas, koges ta juba varajases eas elukatumusi, mis vormisid temast vapra ja visa inimese ning tõid ta elama tänasesse Põhja-Pärnumaa valda, Rukkikülla.

Toivo sündis perre, kus ühes temaga kasvasid veel kuus last. Tema armastatud isa oli külapoe pidaja, ent ajaloo keerdkäigud murdsid varakult pere rahu. Kahetsusväärset tuli Toivol jätta väga varajases eas hüvasti oma isaga, kes kuulutati kulakuks (mida Nõukogude Liidu poliitilises sõnavaras kasutati inimeste kohta, kes oli kuulutatud rahvavaenlasteks, sest nad olid jõukamad kui teised, neil olid suured talud, kasutasid palgatööjõudu ja olid maa eraomandust eitava nõukogude võimu vastased). Kui Nõukogude Liidus hakati põllumajandust kollektiviseerima, siis saadeti kulakud ära sunnitöölaagritesse. Nii juhtus ka Toivo isaga, kes vangilaagris hukati. See jättis aga ema ja lapsed tulevaste sõjakoledeste keeristesse.

1941. aastal kui Hitleri režiim hakkas Leningradi piirama, saadeti Toivo pere Soome. Kui aga Stalin sõja võitis, nõuti nad Nõukogude võimu poolt tagasi. Sakslaste ja venelaste meelevaheldused ja sunnitud ümberpaiknemised ei andnud Toivo perele asu, mistõttu tuli otsustada, kus oma elu sisse seada. Sedaviisi põgeneti Langermale, sealt Pihatu tallu, kus Toivo töötas esiti sulasena.

Rukkiküllas, Palpe talu nimelises naabertalus sирgus Toivo tulevane abikaasa Meeri-Amanda. 22. oktoobril 1948 sündis Toivo ja Meeri perre esiklaps Valli. Rahu ei jagunud kauaks, sest 1949. aasta maikuus oli pere sunnitud ühes väikelapsega sõitma Karjalasse, sest Toivo oli saanud kolm hoiatust Nõukogude Liidult elamisloa puudumise tõttu. Noorel perel ei jäänud muud üle, kui asuda teele. Toivo kauples auto, et viia rongile perele kuuluv varandus: lehm, lammas ja toidukraam. Edasi sõidetigi Uhtoa, kus hakati maja ehitama, mis jäi aga takistuste tõttu pooleli. 31. detsembril 1949. aastal sündis perre teine laps Malle. Nõukogude okupatsioon leidis, et pere elukoht on Soome piirile liiga lähedal, mistõttu taheti nad saata asumisele Tundrasse. Toivo keeldus ja nõnda õnnestus sõita 1950. aasta sügisel tagasi koju Palpele.

Samal aastal sündis perre poeg Leo. Neli aastat elati siin elamisloata,

Toivo Vunukainen

Foto: Eva Soosaar

kuid Toivo leidis lahenduse. Nimelt soetati elamisloa kohalikult miilitsalt lati vorsti ja pudeli viina eest, peale Stalini surma oli see lihtsam. Perelisa sündis 20. veebruaril 1953. aastal tütre Anne ja 3. oktoobril 1954. aastal tütre Pärje näol. 1955. aastal kolis pere Lepiku tallu, mis kuulub tänaseni järeltulijatele.

Toivo õppis Vigala Põllutöökoolis traktoristiks, lõpetas kooli kiitusega ja temast sai kolhoosi brigadir ning farmi juhataja. Rohkem kui kümme aastat tegeles Toivo ka põldudel umbrohtutõrjega selliste herbitsiididega, mis tänapäeval on rangelt keelatud. "Tema tegi seda tööd aga ilma igasuguste kaitsevahenditeta"

imestab agronoomi haridusega väimees Kalju Metsoja.

Toivo ja Meeri olid töökad inimesed. Ema Meeri oli harjunud talutööde tegema. Isa Toivo oli ettevõtlik. Üheskoos kasvatati kartuleid, kurke, porgandeid, küüslauku, maasikaid. Hea ja maitsev kaubeldi maha Leningradi ning Tallinna turgul. Talule kohaselt olid laudas hobused, lehma, lambad, kanad, kuded. Kasvatati sõstrapöösaid ja mesilasigi. Oma kasvatatud toitu austati ja sellega kostitati lahkelt igat külalist. Toivo esiklaps Valli mäletab, et kui lauale toodud toit lastele ei mekinud, tavatses isa Toivo ikka öelda: "Võid laua äärest

lahkuda ning joosta kuniks kõht tühjaks läheb". Kui aga keegi külla tuli, siis Toivo tõusis alati püsti sõnades: "Uksekoht", mis tähendas, et luba on sisse tulla. Seejärel paluti külaline pere toidulaua äärde head ja paremat mekkima, sest kadedusele ja kitsidusele ei ole Toivo hinges kunagi ruumi jagunud.

Toivo tütrepoeg Andres Metsoja meenutab, et Toivo peres on alati naised olnud aukohal. "Vanaisa austas ja armastas vanaema väga," sõnab lapselaps. Ema Meeri sõna oli kangele Toivole alati ülim. "Peres polnud kunagi hääletõstmist. Ema ja isa eales ei vaieldud, vähemalt laste kuuldes mitte," lisab tütar Valli.

Kui ema Meeri osas oli Toivo süda alati hell, siis iseenda suhtes oskas ta olla kindlameelne. Pere meenutab, et mingil ajahetkel armastas Toivo suitsetada. Ühel hetkel läks pakist suitsu võtma ja kui märkas, et too on tühjaks saanud, viskas viimase ahju sõnades: "Sinu järele ma küll joosta ei mõtle!", lõpetades suitsetamise päevapealt ning alatiseks. Samasuguse sihikindluse ja põlgusega suhtus Toivo kommunistlikesse parteidesse. Valli selgitab, et teda taheti ikka kangesti värvata. Toivo aga elas oma kodumaa ja isa kaotust väga sügavalt üle, mistõttu tavatses Toivo imestada: "Te võtsite minult Isamaa ja isa ning nüüd tahate, et astun parteisse?!" Seetõttu armastas Toivo ka valimiste osas vimpkasid visata. Pere meenutab, et kui Kaalase koolis olid valimised, siis isa oli ikka vastumeelsust täis. Nende külas elas üks proua Ida, kes oli sõjas kaotanud poja, jäänud üksinda ja oli samamoodi toonase valitsuse vastane. Meelsuse väljendamiseks ja huumoriga kostitamiseks otsustati üheskoos valima minna. Ida lõi kas linnadaame pilades saabastel ninad maha, et punaseks värvitud varbaküüned ikka välja paistaks. Toivo asus kutsari rolli ja nõnda sõidetigi valima. Vankri ette pandi hobuse asemel lehm.

Samas on olnud Toivo oma edasises elus alati poliitika- ja uudistehuviline. Lapselast Andres Metsoja manitses alati tarkusele ja tasakalukusele. "Kui sa midagi teed, siis tee seda korralikult. Kui kõike ei jõua korralikult, siis tuleb vähem teha," paneb Toivo järeltulijatele ikka südamele.

Kuigi Toivo enda haridustee jäi keeruliste eluolude tõttu lühikesteks, andis ta lastele ja lastelastele kaasa oma koetu põhjal teadmise, et tööd peab tegema, oma panuse peab andma ning toonitas, et ärgu keegi neist jäägu madala haridusega nagu tema. Küllap just seetõttu ta armastab ka palju raamatuid lugeda. Toivo on kuus korda läbi lugenud Väinö Linna "Siin Põhjatahe all". Tütar Valli meenutab nooruspõlvest, et kui Toivo lugema hakkas, siis laua äärest enam püsti ei saanud. Ema Meeri pidi siis ühel hetkel raamatu lihtsalt ära peitma. Toivo on väga terase mõistusega. Rehkendusi teeb alati peast, paberit ja pliiatsit selleks ei vaja. Toivo valdab kolme keelt: soome keelt, eesti keelt ja vene keelt. Samuti mõistab Toivo puhkpilli mängida.

Toivo lapselaps Andres Metsoja meenutab: "Mäletan, kuidas ükskord vanaisaga söögilaua taga istusime ja ta mulle ütles, et elab 100-aastaseks ja rohkemgi veel. Meest sõnast, hõrga sarvest!" Meenutades Toivole tema 100. sünnipäeva hommikul vanust, vastab vanavanavanaisa küsimusega: "Kas tõesti?"

Jah, Toivo! Sinu pere hing hõiskab ja süda laulab, et oled meiega!

Palju õnne!

Põhja-Pärnumaa valla aasta sportlane – Teet Tagapere

Persoonilugu

MAARJA SÄDE
kultuuri- ja
spordispetsialist

Jaanuarikuus toimunud valla tänuõhtul pälvis aasta sportlase tiitli ammulaskja Teet Tagapere. Puhusime Teeduga põgusalt juttu ammulaskmisest, sportlase argipäevast ning tulevikuvaadetest.

Oled äsja pälvinud Põhja-Pärnumaa valla 2023. aasta sportlase tiitli. Tuli selline tunnustus Sulle üllatusena?
Jah, see tuli mulle üllatusena.

Millal leidsid enda jaoks sellise spordiala nagu ammulaskmine?

Isa tegi mulle puust ammu, kui olin väike poiss. Võistlusammuga sain tutvust teha 2002. aastal Võrtsjärve ääres jahimeeste kokkutulekul, kus Ain Järvesaar tutvustas seda ala. Mulle hakkas see kohe meeldima ja samal aastal tegin kaasa ka esimese võistluse. Kolmandal võistlusel lasin juba „köva tulemuse“ (824 silma) ja saavutasin sellega Eesti meistrivõistlustel kolmanda koha. Sealt edasi on juba ajalugu.

Mis teeb ühe ammulaskja edukaks? Terav silm, tugev trenn või hoopis midagi muud?

Ammulaskmise juures on väga oluline tasakaal, nii füüsilise kui ka vaimne. Vaimne tasakaal on minu arust olulisemgi. Terav silm ja tugev trenn aitavad kindlasti kaasa.

Kas Sinul, ammulaskjal, on Põhja-Pärnumaa vallas olemas tingimused, et seda spordiala harrastada?

Jah, Põhja-Pärnumaa vallas on treeningvõimalused olemas – treenin kodus. Sisevõistlusteks valmistun Kergu LAK võimlas. Lisaks on võimalik käia trennimas Häädemeeste spordimajas, seal teeme tavaliselt koondise treeninguid.

Kas ammulaskmine on Sinu jaoks hobi või eluviis?

Eks see ammulaskmine on ikkagi hobi, kuigi see kuulub minu eluviisi juurde. Tänu ammulaskmisele olen saanud reisida päris paljudes maades ja nii mitmelgi kontinendil.

Kas tegeled mõne spordialaga veel peale ammulaskmise?

Füüsilise toonuses hoidmiseks sõidan motokrossi (enam küll võistlemas ei käi) ja män-

Aasta sportlane 2023 - Teet Tagapere

Foto: Teele Mustallikas

gin saalihokit. Saalihokit mängisin kahes liigas, kuid ajapuudusel jätsin võistlemise ära. Praegu valmistume Pärnu-Jaagupi meestega kevadel toimuva Pärnumaa saalihoki meistrivõistluste jaoks. Eelmisel aastal õnnestus meil saavutada teine koht, vaatame, mis see aasta toob.

Milllega tegeled igapäevaselt?

Igapäevaselt töötan AS Makos. Vastutan selle eest, et valla ühisveevärgid toimiksid ja rahval oleks puhas joogivesi olemas ja vastaks nõuetele.

Kuidas näeb välja Sinu tavaline argipäev?

Tavaliselt on mul päevad erinevad, aga üldiselt vaatan hommikul üle, kas valla territooriumil on elanikud joogiveega varustatud ja kõik pumplad töötavad, ega öö jooksul pole mõnda „üllatust“ tekkinud (veeavarii). Kui on lund sadanud, siis lükan ATV-ga Kergu kooli juurest lume kokku ja ka kõnnitee puhtaks, et inimesed saaksid kuidagi liikuda, sest maanteeameti lumelükkamine ei kannata mittemingisugust kriitikat. Kogu see soolapläga lükatakse kõnniteele. Siis edasi toimetan Mako asjadega, et veevärgiga oleks asjad korras. Teisipäeva ja neljapäeva õhtuti on mul saali-

hoki trennid ja kolmapäeva õhtul on ammutrenn.

Räägi veidi oma perekonnast. Kas mõni pereliige on samuti ammulaskmise piskuga nakatunud?

Mul on 14-aastane poeg, kes minu kõrval ambu laseb ja käib ka vahest saalihoki trennis. Poja on väga tubli kooli tegemistes.

Palun iseloomusta ennast kolme sõnaga.

Ennast iseloomustada kolme sõnaga? Heasüdamlik, õiglane ja alati abivalmis.

Miks oled valinud enda elupaigaks just Põhja-Pärnumaa valla?

Kunagi leidsin naise endale Kergust ja sellest ajast olen siia elama jäänud ning oma tegemisi teinud. Kui peaksin praegu valima, kus elada tahan, siis Põhja-Pärnumaa vallas on küll hea elada.

Kirjelda, kuidas näed Sina Põhja-Pärnumaa tulevikku spordivallas.

Mina näen, et tulevikus on sportimisvõimalused väga mitmekesised, lastel ja noortel oleks võimalus erinevate aladega tutvuda ja tegeleda. Vahepeal kiskus väga jalgpallikeskseks see elu. Ka rahvasportlastel oleks väljundeid rohkem (valdade suvemän-

gud, talimängu jne.), kus ka Põhja-Pärnumaa vald oleks esindatud.

Liikumisaasta just lõppes, kuid liikumine on oluline igal aastal. Liikumisaastal pakkus palju kõneainet laste ülekaalulisuse temaatika. Räägi, kuidas Sinu arvates on võimalik saada noored rohkem liikuma?

See, kuidas tänapäeva lapsed liikuma saada on miljoni dollari küsimus. Ülekaaluga on lihtne, siin tuleb jälle mängu tasakaal. See energia, mis sisse süüakse, tuleb ka kuidagi ära kulutada, kuid ekraanide nühkimisega on see pea võimatu. Eks ekraanisõltuvus on nagu alkoholism või natuke hullemgi. Eks seda liikumisharjumist tuleb ikka kõigepealt kodus harjutama hakata. Ega lastega viitsita ju jännata, viska telefon kätte ja rahu maapeal, kust see laps siis liikuma tahabki minna, kui kogu virtuaalmaailm on põnevusi täis. Ka koolis võiks kehalise tunde rohkem olla. Kaks tundi nädalas on minu arust ikka vähe. Mõnel lapsel on need kaks tundi nädalas ainuke aeg, kus ta liigub väheke intensiivsemalt. Positiivsemat ka midagi – näiteks see Kergu madalseiklusrada – väga hea lahendus. Lapsed möllavad nagu Tarzanid puu otsas. See annab jõudu, koor-

dinatsiooni, tasakaalu ja mis kõige olulisem – seda tahetakse teha koos sõpradega, et näidata, mida mina oskan. Sellega veetakse nii mõnigi koolikaaslane õue mängima. Täiskasvanud inimestel ei tasuks ka neid radu karta. Mine ja turni natuke, varsti on kamp jõnglasi ümber ja kõik tahavad näidata, mida nad oskavad, see on nii äge. Üks võimalustest, kuidas lapsed liikuma saada. Enamus täiskasvanud inimesi arvavad, et lastega mängimine on

midagi, mis nagu ei sobi neile enam teha. Meie ju olemegi lastele eeskujuks. Ärge häbenege lastega koos mängida liikumismänge (rahvastepall, ukakas jne). Teate kui särke lähevad laste silmad, kui küsid nende käest, et kas ma tohin ka mängu tulla. Oi seda lusti ja kalorite põletust!

Mis Sa arvad, mis on pikaajalise võti?

Headus, armastus ja õnn. Ja seda õnne läheb ikka tänapäeval ohtralt vaja.

Vändra Gümnaasium 2023. aasta riigieksamitulemuste valguses

KAILI SALUMÄE

Vändra Gümnaasiumi õppejuht

Oleme tõestanud oma head kvaliteeti hariduse pakkumisel, saavutades häid ja väga häid riigieksamite tulemusi 2023. aastal ja varemgi. Ajalehe Postimees koostatud tabeli põhjal on 131 Eesti kooli seas Vändra Gümnaasiumi õpilaste tulemused 34. kohal. Kõigi sooritatud riigieksamite tulemused olid kõrgemad nii Eesti kui Pärnumaa keskmistest tulemustest. Esile võiks tõsta rahvusvahelise Cambridge English - C1 Advanced eksami, mille sooritas 12 õpilast 16-st ning keskmine tulemus oli 190,6 punkti (maksimum 210). Laia matemaatika eksami tulemused olid kõrgel 26. kohal keskmise tulemusena 74,2 punkti (maksimum 100). Eesti keele riigieksamitel saadi keskmiselt 60,3 punkti ning teiste koolide hulgas tõstis tulemus meid 31. kohale. Kitsa matemaatika eksamitulemustega reastusime 54-ndaks.

Eksamitulemuste põhjal võib järeldada, et meie kooli õpetajad on mitte ainult professionaalsed ja pühendunud, vaid ka hoolivad ja toetavad, luues seeläbi keskkonna, kus õpilased tunnevad end motiveerituna oma parimat andma. See omakorda soodustab akadeemilist edukust ning aitab õpilastel oma potentsiaali maksimaalselt realiseerida.

Vändra Gümnaasiumi õpilased viisid antud tulemustele töökus ja sihikindlus, mis on olulised omadused edukaks õppimiseks ja eksamite sooritamiseks. Õhkkond koolis peab soodustama avatud suhtlust ja koostööd, mis on võtmeks õpilaste edule nii eksamitel kui ka elus üldiselt.

Head riigieksamitulemused on õpetajate ja õpilaste ühine saavutus. Need tulemused innustavad nii õpilasi kui ka õpetajaid jätkama pidevat enesetäiendamist ja parima saavutamist haridusteel. See annab kindlust, et kool jätkab oma olulist rolli hariduse andmisel, valmistades õpilasi ette tulevasteks väljakutseteks ja võimalusteks nii Eestis kui ka väljaspool seda.

Edu riigieksamitel on tunnustus nii õpilastele kui ka õpetajatele, kes teevad suurepäraseid töid, suunates ja toetades õpilasi nende akadeemilisel teekonnal.

Peagi ootab abituriente ees 2024. aasta eksamiperiood. Küpsuseksamiteks on valmistatud viimased kolm aastat. Nüüd on vaja teha viimased jõupingutused, usaldada oma ettevalmistust ning uskuda endasse ja oma õpetajatesse. Teinud oma parima, võivad noored olla kindlad, et suudavad eksamitel hästi hakkama saada. Edukat eksamiperioodi!

Koolitunnid aktiivseks!

TAIRE OJALA

Pärnumaa Spordiliidu koolinoorte liikumisharrastuse peaspetsialist

Koolis veedavad lapsed suure osa oma päevast ja seda eelkõige ainetundides istudes. Koolis veedetud aeg moodustab märgatava osa laste igapäevasest istumisajast. Uuringud kinnitavad, et liigne istumine ja vähene liikumine on mitmete terviseprobleemide riskitegur ning lisaks on sellel negatiivne mõju õpilaste üldisele heaolule, õpitulemustele ja koolirõõmule. Ka õpilased ise on uuringutes välja toonud, et eelistavad õppetöö ajal olla kehaliselt aktiivsemad ja usuvad, et see võib ennetada koolipäeva jooksul tekkinud väsimust. Seega on koolil suur roll laste liikumisaktiivsuse edendamisel läbi erinevate liikumisvõimaluste loomise.

Vändra Gümnaasium on liitunud Tartu Ülikooli liikumislabori loodud haridusuuendusprogramiga Liikuma Kutsuv Kool, mille sihiks on luua Eestis liikumissõbralik koolikultuur. Programmi ühe osana on fookus suunatud ka aktiivsetele ainetundidele. Liikuma Kutsuva Kooli programm tugineb rahvusvahelisele teadusele, Tartu Ülikooli liikumislabori uuringutele ja arendustele ning lisaks on programmis oluline roll ka osalevate koolide kogemusel.

29. jaanuaril toimus Vändra Gümnaasiumis Põhja-Pärnumaa valla koolide aineõpetajatele aktiivse ainetunni meetodeid tutvustav koolitus. Koolituspäeva viisid läbi Tartu Ülikooli liikumislabori koolitajad Reelika Kii-vit ja Kaie Kubri. Päeva jooksul said aineõpetajad palju praktilisi näpunäiteid erinevatest liikumismängudest, mida õppetegevusega siduda ja nippe lühikesteks liikumispauseideks, et katkestada tundides pikk järjestikune istumisaeg (30 minutit). Lisaks tutvustati ka erinevaid lihtsaid vahendeid, mille abil saab tunde aktiivsemaks

muuta. Aktiivse ainetunni koolituse sisu toetub erinevatele teadusuuringutele, mille kohta koolitusel ka põgus ülevaade tehti.

Aktiivse ainetunni all mõistetakse liikumise integreerimist ainetundi, tehes tundides liikumispause ja kasutades aktiivseid, liikumist võimaldavaid õpetamismeetodeid. Aktiivseid ainetunde on võimalik läbi viia nii klassiruumis kui ka muudes kooli ruumides (koridor, aula, võimla jms) ja loomulikult ka õuealal.

Antud koolituse käigus kinnitasid õpetajad, et üksteisega kogemuste jagamisel on oluline roll. Koolituse lõpus seadis iga kooli

meeskond endale järgneva kuus ajaks kindlad eesmärgid, et muuta uute teadmiste valguses oma kooli ainetunnid aktiivsemaks.

Päeva lõpus tõdesid õpetajad, et koolituse alguses kirja pandud takistusi aktiivse ainetunni meetodite rakendamisel ei olegi nii palju kui algul tundus ning pigem on oluline planeerimisoskus.

Suured tänud Tartu Ülikooli liikumislaborile, Vändra Gümnaasiumi juhtkonnale ja Põhja-Pärnumaa vallavalitsusele, tänu kellele see koolitus võimalikuks sai.

Koolitusel osalenud õpetajatele jätkuvat jaksu ja liikumisrõõmu igasse päeva!

Sõbrapäev Vändra Gümnaasiumis

Sõbrapäeval toimus koolis sõbrapäeva laad, mille korraldasid meie ettevõtlusõpetajad Silja, Ene ja Sandra. Laada eesmärk oli pakkuda õpilastele võimalust teha enda kätega midagi, saada müügitulust kogemus ning analüüsida firma tulusid ja kulusid. Klasside saadud kasum jäi neile vajalike tarvikute või väljasõitude jaoks.

Sõbrapäeva laadal osales 26 gruppi, kellest kaks olid 11. klassi õpilasfirmad PuuLED ja Päikesepüüdjad. KiVa ja LKK tiimid osalesid samuti laadal ning suunavad saadud kasumi oma traditsiooniliste tegevuste läbiviimiseks.

Laadalt ei puudunud ka žürii, kes aitas välja selgitada parima reklaami, toote ja teenuse ning silmapaistvama müügilaua ning müügitöö. Žüriisse kuulusid valla avalike suhete spetsialist Eva Soosaar, Piesta Kuusikaru Talu perenaine Külli Eller ja hoolekogu liige Aksel Puust.

Vändra Gümnaasiumi vastlapäev

Vastlapäeva korraldasid ühiselt KiVa ja LKK meeskonnad. Sel päeval oli kaks stiilipäeva elementi: kanda mingi roosat/punast ja villaseidsokke.

KiVa tiim korraldas huvilistele vurritöötoa, kus kõik soovijad said endale meisterdada vastlavurri. LKK tiim hoolitses aga selle eest, et liug

saaks lastud, jätkati kooli traditsiooni ning lasti jalutussaaliks sokiliugu.

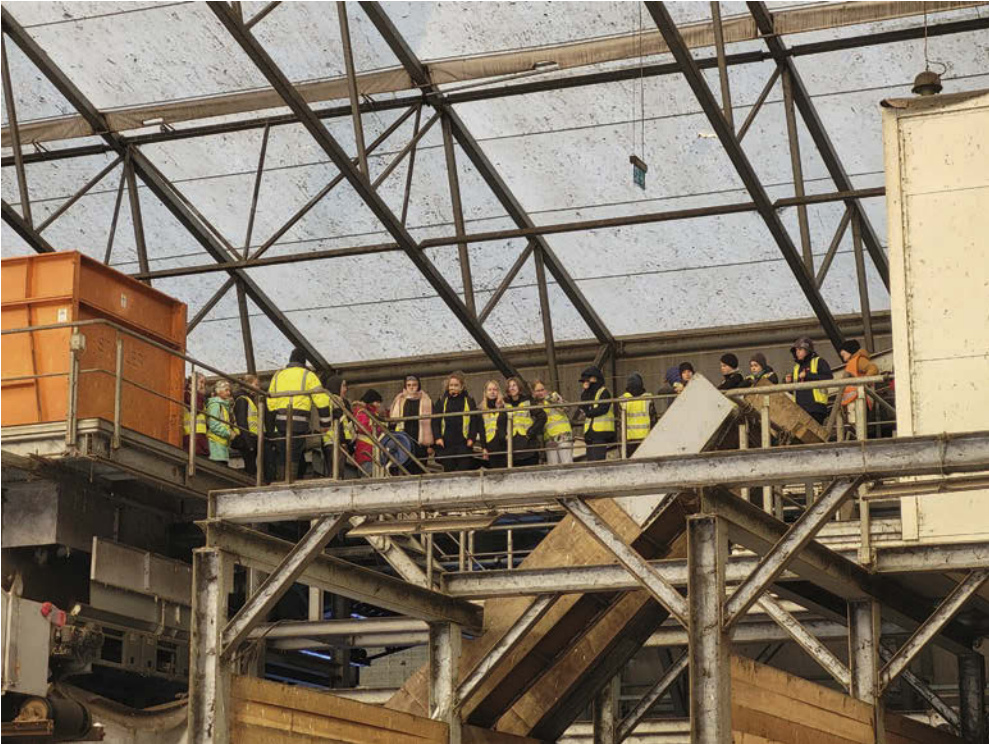
Tavapärase traditsioonide hoidmiseks käidi kehalise kasvatuses tundides sel päeval mäel liugulaskmas, pakuti lõunaks hernesuppi ja maitsvat kuklit.

Rohetehnoloogia Pärnu-Jaagupi Põhikoolis

AILE JAANSALU
õpetaja

2022. aasta septembrist algas Pärnu-Jaagupi Põhikoolis põnev projekt eesmärgiga suurendada õpilaste rohetehnoloogia teadlikkust. Selle jaoks panime koolis kokku tiimi ja kirjutasime projekti: „Rohetehnoloogia teadlike õpilastega tark ja rohelisem koolimaja“. Projekti läbiviimist toetab Eesti riik läbi KIKi. Nüüd kohe, märtsi alguses, on projekt lõppemas ja tahame rääkida ka teistele, mis me teinud oleme.

Projekt oli kolm peamist tegevust. Esiteks arendasime välja koolimaja jäätmekäitlussüsteemi ja nüüdseks on meil igal korrusel liigiti jäätmete kogumise prügikastid. Õpilastele toimus koheselt pärast prügikastide paigaldust jäätmekäitlusloeng, mida viis läbi meie valla keskkonnaspetsialist Kersti Tammiksaar. Planeerisime soetada kooli parki ka kompostri, aga muutsime oma plaani, kuna vallas hakati koguma biojätmeid. Teiseks suureks projekti osaks oli ümbritseva ruumi keskkonna jälgimissüsteemi ehk siseilmajaamade ehitamine klassidesse. Lisaks sai kohaliku tenniseväljaku juurde ülesse välisilmajaam. Kolmandaks tegevuseks oli õpilastele rohetehnoloogia tutvustamine läbi erinevate rohetehnoloogiat kasutavate või taaskasutusega tegelevate asutuste külastamise. Projekti

Paikres

käigus on kõik klassid korra käinud õppekäigul. Projekti viimase tegevusena toimusid loengud Tartu Ülikooli Teaduskooli lektorite poolt. Täname koostöö eest Tallinna Lennujaama, Räpina paberivabrikut, Haapsalu Innovatsioonikeskus Innotkat, OÜ Paikret, AS Pärnu

Vesi, Tartu Maaülikooli, Tartu Ülikooli Teaduskooli ja Põhja-Pärnumaa valda. Eriti suured tänud projekti meekonnale Hele Nöörile, Andrus Peetsonile ja Marko Põdrale, kelle kaasabil on projekt edukalt lõpusirgele jõudnud.

Pärnu-Jaagupi Muusikakoolist

ELENA MÄGI
õpetaja

3. veebruaril toimus Pärnu Kunstide Majas laulukonkurss Poistelaul 2024. Meie kooli esindasid Kenno Roolah, Samuel Oviir, Robin Roolah, Magnus Oviir ja Hendrik Visk ning lasteaiast Pesamuna Tristen Vahenurm. Tore, et poistel jagub tahtmist ja pealehakkamist pillimängu kõrvalt ka laul-

Ees vasakult Robin Roolah, Samuel Oviir, Kenno Roolah ja Tristen Vahenurm, tagareas vasakult Triin Mägi, Magnus Oviir, Hendrik Visk ja Elena Mägi

misega tegeleda. Magnus laulis end oma vanuserühmas lausa esikohale. Aitäh, õpetaja Triin Mägi. Palju õnne meile kõigile! Muusikarõõmu ja laulupisiku jätkumist järgmisteks ettevõtmisteks!

Hetkel valmistuvad muusikakooli pilliõpilased Eesti Vabariigi

sünnipäevale pühendatud pidulikaks kontsert-aktuseks. Tähtis esinemine seisab ees ka meie trompetiõpilasel Ally-Emely Lensmendil, kes osutus valituks mängima koos Pärnu Linnaorkestriga Pärnu Kontserdimajas. Õnnitlused pilliõpetajale Kaido Kivile!

Sõbrapäev Pärnjõe Koolis

PÄRNJÕE KOOLI 5. KLASS

Meie kooli sõbrapäeva peo-organisaatorid olid 5.-6. klassi õpilased, keda aitasid 4H liikmed. Meil oli sel aastal sõbrapäev väikese nihkega – see toimus 15. veebruaril. Juba esmaspäevast saadik valmistusime ürituseks – valmistasime südameid, Rasmus valmistas isa abiga suure südame fotonurka, õpetaja abil mõtlesime välja mängu, korrastasime õnneloosi võite.

Neljapäeva hommikul said kogunemisel kõik õpilased, õpetajad ja koolitöötajad endale südametasku, millesse oli peidetud pool mõistatusest. Igüks pidi üles leidma oma mõistatuse teise poole. Selle ettenäitamisel sai kommi.

Terve päev sai osta õnne-

loosi pileteid. Meie loosis võitis iga pilet.

Kõik klassid, lasteaia pere ja kogu kooli personal tegid vahvaid fotosid meie fotoseina ees. Muidugi võisid seal oma sõbrapilte teha kõik soovijad.

Väga ägedad olid meeskonnamängud saalis. Seal tuli meeskonna kaptenil edasi sikutada vaipa, millel seisis tema meeskond; koos tuli ühest märgist teiseni kanda palli jne. Sõbraga koos sai samuti võistelda, viies ühest joonest teiseni labajalgadele asetatud puupulka. Poisid said jõudu katsuda ka kaikaveos.

Pärast tunde jagati klassides laiali sõbrapostkastidesse laekunud sõbrakaardid.

Terve see päev oli väga lõbus ja vahva.

Õnnitleme!

17. veebruaril tähistati Suurejõe rahvamajas sõbrapäeva koos Toomas Anniga. Sel päeval ei tähistanud me ainult sõbrapäeva, vaid ka rahvamaja juhataja Heldi Raude 25. tööaastat!

Heldi on Suurejõe rahvamaja hoidnud, arendanud ja seisnud selle eest, et kõigil kasutajatel oleksid paremad tingimused. Ta on kirjutanud erinevaid projekte kultuurivallas kui ka kogukonna heaks. Heldi on seisnud selle

eest, et piirkonna inimestel oleksid võimalused enesetäiendamiseks, osalemiseks erinevates huvialaringides ja vaba aja veetmiseks, mis on kogukonda liitvad. Ta on kultuurilise järjepidevuse hoidja.

Ansambel Humala, MTÜ Helila, Suurejõe elanikud tänavad sind Heldi Raude, et oled meie kogukonna eestvedaja! Õnnitlused ja head soovid andsid edasi ka Kadjaste küla esindajad.

Magnus Oviir

Heihopsti!

TIIU KAROTAM
noorsootöötaja

Pärnu-Jaagupi Noortekeskuse poolt on olnud pikalt vaikus, aga üritame selle vea nüüd parandada!

Noored on olnud väga tublid ja tegusad. Teeme sel korral kokkuvõtte meie tegevustest septembrist kuni detsembrini.

Septembrikuus kuulutati välja Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse poolt Ideepuhuri konkurss. Tublid noored, Ben-Johann Pärtel ja Kasper Vajakas, kirjutasid edukalt projekti ja me saime rahastuse. Tänu sellele saime teha kaks töötuba ja ostsime noortekeskusesse smuutiblenneri. Esimene töötuba oli Kolme pörsakeste Teadustöötuba jäätise tegemiseks. Jäätisetöötuba toimus Pärnu-Jaagupi Rahvamajas. Töötoas saime teada, mis on vedel lämmastik ja pärast tehti vedela lämmastikuga jäätist. Väga huvitav maitseelamus! Teine töötuba oli Smuutitöötuba. Smuutide tegemisest ja üleüldiselt

tervislikust toitumisest tuli rääkima Pärnumaa Noorte Kokandusringide'st Rayan. Rayan on 21-aastane ja see oli tema teine töötuba, mille ta läbi viis. Rõõm oli näha, kui hästi noored Rayani vastu võtsid ja ootavad teda hea meeleaga tagasi mõnda teist töötuba juhendama. Peale smuutitöötuba, on smuutide tegemine väga populaarne olnud. Suvel korjasin noortele erinevaid marju ja nüüd on noortekeskuses sügavkülmas noortele vabalt saadaval marjad, et smuutisid teha. Ben-Johann ja Kasper tegid väga tublisti omavahel koostööd ja jaanuaris valmis projekti aruandlus. Noored ise märkasid, kuidas see projekt neid ühendas. Kaks noort kirjutasid, aga tegelikult olid kõik kaasatud ja elasid kaasa selle läbiviimisele. See oli meie kõigi jaoks esimene projekti kirjutamine.

Loovringi noored on teinud erinevaid tegevusi ja asju. Näiteks tegime küünlaid ja seepe, burgereid, sushisid ja šokolaadikooki küpsetasime, toimus filmiõhtu, noored kaunistasid jõuludeks noortekeskuse ja lõpetasime detsembris ühise

Ideepuhuri projekti Smuutitöötuba

Pärnu-Jaagupi Rahvamajas jõululaadal

jõuluistungisega. Oktoobri lõpus tähistasime Halloweeni. Loovringi noored kaunistasid noortekeskuse halloweeni jaoks ja järgmisel päeval said kõik sellest osa.

Septembris osalesime Maal el-

mise päeval, noortekeskus oli uudistamiseks ning tutvumiseks avatud laupäeval päeval!

Detsembris osalesid noored jõululaadal, küpsetasid müügiks minipannakaid. Rõõm on näha, et noor-

tele väga meeldib selline müügitöö ja ettevõtlikkus.

Järgmises ajalehes kirjutame meie selle aasta tegemistest!

Loovringi filmiõhtu vahepausi ajal püramiidi tegemine

Ideepuhuri projekti Kolm pörsakest teadustöötuba jäätise tegemine

Halloweeni kaunistused noortekeskuses

Loovringis valminud küünlad

Noorte tänuüritus

ALLIKI LUUASEP
Põhja-Pärnumaa
Noorsootöökeskuse juhataja

Sellel aastal toimus teist korda noorte tänuüritus „Noortele Tänu“. Üritust korraldab Põhja-Pärnumaa noorsootöökeskus. Idee sai alguse sellest, et noored ise märkaksid enda hulgas noori, kes jäävad silma millegagi, olgu selleks kellegi toetamine, millegi algatamine või tegevus, mis paistab silma.

Tavaliselt peab noor tunnustuse saamiseks olema väga heade õpitulemustega või sportlike saavutustega. Meie soov sellel sündmusel on tänada noori, kes on aktiivsed, toetavad, algatusvõimelised ja abivalmis. Kõik noored, kes esitati,

olid noorte enda poolt esile toodud. Nominentide hulgas oli väga palju tublisid noori. Esitamise põhjused olid väga erinevad, oli noori, kes on väga aktiivsed; neid kes toetanud kedagi raskel hetkel ja noori, kes algatanud projekti, et teha midagi ägedat. Lisaks noortele sai valida ka noorte toetajat või sündmust, mis nende silmis vajas tänu ja esiletõstmist.

Vändra: Getri Guljajev; Richard-Matthias Varrik; Nora Ringenberg; Hugo Argel; Markkus Pärnsen; Laura Kuusk. Lisaks „Lüdi saali meeskond“, kes on olnud väga tublid abilised ja külastajate vastuvõtjad kontsertide ajal. Välja toodi Kodutütarde ja Noorkotkaste laagrid.

Pärnu-Jaagupi: Karmen Säinas; Jüri Jürisaar; Karl-Markus Pöld; Kaili Kauson; Kärt Lääts; Rasmus Lõsjuk; Kasper Vajakas; Ben-Johann

Pärtel. Toodi välja lastekaitsepäeva suurtoetaja Verston OÜ.

Tootsi: Kirke Erm ja Carolina Lindvee. Toodi ka välja 4H klubi „Kärmed Tootsikad“ korraldatud Halloween ja Pääpikupäev.

Pärnjõe: Emma Kitsel. Märgiti ära Kodutütarde ja Noorkotkaste laagrid.

Kergu: Anželina Tšetško. Toodi

esile Kergu madalseiklusraja avamine.

Tänuüritusele sai tulla bussiga ja noori tuli kokku üle valla. Oli väga tore õhtu, lisaks tänamisele esines mustkunstnik Fred vahva etendusega ja avatud oli kohvik. Kõiki soovijaid jäädvustas Teele Mustallikas. Õhtu lõpetas disko.

Suur tänu Põhja-Pärnumaa Val-

lavalitsusele ja kõigile abilistele, kes aitasid seda sündmust korraldada. Väga tahaks tänada Vändra Kultuurimaja, suured tänud Tiiu Karotam, Kärt Klaas ja Kairi Rikker, tänud tublidele õhtujuhtidele: Alondra Lääniste ja Elis Kraiss, järgmisel aastal jälle!

„NOORTELE TÄNU“ AITÄH, ET MÄRKAD!

Lüdigisaali kevadhooaeg on avatud

EVA SOOSAAR

8. veebruaril toimus juba 14. Lüdigisaali kontsert. Hooaja avalöögi andis Eesti Rahvuslik Sümfooniaorkester koos viiuldaja ja kontsermeisteri Florian Dondereriga. „Sellist viiulimängu ei ole varem Vändras kuulnud!“ kostis vaheajal kontserdi külaliste seast.

Nähes väga palju tuttavaid nägusid ja külalisi taaskord Lüdigisaali kontserdil, käisin ringi ja vestlesin nendega põgusalt Lüdigisaalist ja kevadhooajast. Vaheajal suutsin tabada rahvamassi seast ettevõtja Piret Valgu, Vändra lasteaia muusikaõpetaja Ene Pärnseina, Vändra muusikakooli õpetajad Tiiu Vaino ja Kalev Saare. Peale kontserti rääkisime veel pikemalt Vändra gümnaasiumi õpetaja Silja Enoki ja volikoguliikme Priit Enokiga.

Artikli ilmutumise ajaks oleme saanud osa ka vabariigi aastapäevale pühendatud kontserdist. Lumesulamise saatel on ootamas ees kolm kaunist kontserti veel sel kevadel. Juba 9. märtsil on Lüdigisaalis tervitamas külalisi armastatud muusikud Vaiko Eplik ja Priit Võigemast. Kevadkuu lõpu poole, 22. märtsil kõlavad Eesti Rahvusmeeskoori ja Rein Rannapi esituses maestro tuntud ja vähemtuntud laulud. Kevadhooajale paneb punkti ooperimaailma tipp, Baieri riigiooperi solist Mirjam Mesak.

Lüdigisaali piletid on saadaval Piletimaailmas ja Vändra Kultuurimajas kohapeal.

Kohtumiseni kontserdil!

Florian Donderer Lüdigisaalis – see oleks nagu Ronaldo mängiks meil staadionil jalgpalli

EVA SOOSAAR

Kontserdi õhtul vestlen inimestega, kes on korduvalt Lüdigisaali külastanud ning räägime lähemalt, mis neid siia ikka ja jälle tagasi toob.

Piretiga avaneb võimalus vestelda vahetult peale esimest kontserti poolt. Inimesed alles valguvad saalist välja ning olen tänulik, et jõuan enne suurt massi esimese inimeseni. Viis minutit hiljem on teisel korrusel tohutu sagin, inimesed muljetavad, liikvel on palju rõõmsaid nägusid ja mahun vaevu järgmiste inimesteni. Leian teisel korrusel trepi lähistel kaks õnnelikku külastajat – Ene ja Tiiu, kes õhinaga soovivad, keda võiks inervjueerida. Endiste õpetajate veenmine mõnele küsimusele vastata läheb õnneks kergelt. Võtan nõu kuulda ning järgmisena saan kätte Kalevi, kes rahulikult toimuvat jälgib ning alati muusikast rääkimiseks aega leiab. Ühtlasi tuleb tal silma peal hoida kellal, et noored trompetimängijad õigel ajal kontserdi jätkumise kutsungit puhuksid.

Peale kontserti suhtlen

veel esinejatega, jagan veel mõned olulised kontaktid ja silmanurgast näen, kuidas rahulolevad külastajad trepist alla voogavad. Õnneks on Silja ja Priit jäänud veel viimast magusampsu nauatima. Järgnevalt kokkuvõtte külaliste muljetest.

Millised on esmamuljed kontserdist?

Piret: Suurepärased, on ikka veel uskumatu, et see kõik toimub siin Vändras. Võib ju sõita igale poole, aga just Vändras!

Tiiu: Fantastiline! Me ei ole nii head viiulimängu elus kuulnudki! Jaa. Täitsa uskumatu, et orkester niimoodi elab.

Ene: Fantastiline, oleme täiesti lummatud! Vändras ei ole keegi niimoodi mänginud. Nii ilus! Sellist mängu ei ole mina tõesti oma elus veel kuulnud. Ja see orkester!

Kalev: Võimas! Minu eluajal on ERSO Vändras, super! Kui seda rohkem ei juhtu, siis ma olen selle ära näinud – vägev!

Priit: Tõstetud! Aga me teadsime, millele me tulime. Ma istusin ja mõtlesin, et sul on Florian Donderer siin, see oleks nagu Ronaldo mängiks meil staadionil jalgpalli.

Euroopa meister!

Kas mõni kontsert on vahele jäänud?

Piret: Ei ole.

Tiiu: Kõik kontserdid olen kohal olnud.

Ene: Absoluutselt kõik kontserdid kohal.

Kalev: Üks jäi tõesti vahele kogemata.

Silja: Meil on ostenud hooajapiletid ja igal kontserdil on käinud kaks inimest meie perest.

Mis toob tagasi, miks tasub olla kohal?

Piret: Miks peaks vahele jääma? Kontserdilt puudumist vabandab ainult surm, nagu öeldakse, muud ei saa olla. Eks me oleme huvilised. Me ei ole nii suured teatrisõbrad enam. Kuidagi on muutunud see maitse ja viimasel ajal oleme olnud klassikalainel.

Tiiu: Tipptegijad tulevad siia, kohapeale. Ja saal on akustiliselt väga hea.

Ene: See on suurepärase võimalus. Kodu lähedal, tuled ainult 100 meetrit ja kohal. Akustika on ka väga hea, vanasti ei olnud.

Kalev: Iga kontsert on niivõrd erinev ja pakub tõelise elamuse. Ja see tuleb koju kätte, seda tuleb igal juhul kuulata. Ja kõik, kes vähegi

siinkandis elavad, peaksid seda vaatama ja proovima. Mina käin ja naudin absooluutselt igat kontserti. Võibolla ei ole mõnikord mu lemmikesineja, kuid see on alati professionaalne. Nii et super! (Samal ajal kostub kolmas trompetihüüd, mis kutsub tagasi kontserdile).

Priit: Saab jalgsi tulla! Ma mõtlen, kui see asi algas Tõnu Kaljuste, Eesti Filharmonia kammerkoori ja Tallinna kammerorkestriga-puha Grammy nominendid! See on nii super võimas!

Silja: Kõik need esinejaid on ikkagi tähed. See ei ole lihtsalt niisama kontsert, see on suur kontsert. See on tõeline elamus, need ei ole juhuslikud asjad. Meil on hea meel saada osa suurest kultuurist.

Millist kontserti enim kevadhooajal ootate?

Piret: Mina pean ütlema, et praktiliselt kõiki, sest RAMi me nägime oktoobris, kui oli Kristjan Järvi, Rannapi ja RAMi kontsert. Estonian Voiceses on Kardi Voorand meie kaugelt sugulane, seal lauab ka Viljandist Hanna lauluõpetaja Aare Külama, oleme kogu aeg olnud Estonian Voicese fännid. Mirjam Mesakut tahaks

just üksinda laulmas kuulda. Olen näinud teda koos kooridega Pärnus kaks korda.

Tiiu: Mina ootan kindlasti Estonian Voicest, olen nende väga suur fänn. Ja Mirjam Mesak muidugi ka!

Ene: Mulle meeldib väga Estonian Voices. Mirjam Mesakut ootan ka, sest kunagi oli ta lihtsalt väike laululaps ja nüüd ooperimaailma tipus.

Kalev: Järgmist, Estonian Voicest. See on minu suur lemmik kogu aeg olnud. Ja RAM on alati äge ja kõik on toredad.

Silja: Mina ootasin kõike, aga tänast kontserti kõige rohkem. Estonian Voices on kindlasti väga tore ja RAM ka.

Priit: Mirjam Mesak kindlasti, see tuleb kammerlik ja kindlasti väga huvitav. Rannapit me oleme erinevates projektides näinud koos RAMiga ja kindlasti on see ka väga suurepärase. Ja midagi vahepeale, Eplik ja Võigemast lugusid rääkimas ja laulmas, on kindlasti tore. Ikka kogu see kombo!

Aitäh kõigile, kes on tee leidnud Lüdigisaali. Ootame ikka tagasi!

LÜDIGI SAAL

Kevadhooaeg 2024

08.02 ERSO, dirigent ja solist Florian Donderer

21.02 Vabariigi aastapäeva kontsert Estonian Voices

09.03 Naistepäeva kontsert Vaiko Eplik ja Priit Võigemast

22.03 RAM ja Rein Rannap

12.04 Hooaja lõppkontsert Baieri Riigiooperi solist Mirjam Mesak, klaveril Ewa Danilewska

Piletid:
Sooduspilet 20€
Täispilet 25€
Kohapeal 30€
Pass 100€ (5 kontserti)
Toetajapass 200€ (5 kontserti)

Piletid saadaval Vändra Kultuurimajas, Piletilevis ja kohapeal (Kooli 13, Vändra). Kontsertide algusaeg kell 19.00.

PÕHJA-PÄRNUMAA VALD

VÄNDRA KULTUURIMAJA

EESTI KULTUURIKAPITAL

pileti levi

LÜDIGI SAALI

Kevadhooaeg 2024

NAISTEPÄEVA KONTSERT

9. märtsil kell 19.00

Vaiko Eplik ja Priit Võigemast

Piletid:
Sooduspilet 20€
Täispilet 25€
Kohapeal 30€
Pass 100€ (5 kontserti)
Toetajapass 200€ (5 kontserti)

Piletid saadaval Vändra Kultuurimajas, Piletilevis ja kohapeal (Kooli 13, Vändra). Kontsertide algusaeg kell 19.00.

PÕHJA-PÄRNUMAA VALD

VÄNDRA KULTUURIMAJA

EESTI KULTUURIKAPITAL

pileti levi

Vändra Kultuurimajas

SELTSKONNAKLUBI

“ELURÕÕM”

PEOÕHTU

KELL 18.00

27. MÄRTSIL

(Erandkorras kolmapäeval)

Esinevad Vändra

Muusika- ja Kunstikooli

õpilased ja õpetajad

TANTSUKS MÄNGIB JOE LUMI

Osaluspanus 5 €

Pärnu-Jaagupi tuletõrjespordi treeningud

PÄRNU-JAAGUPI TULETÕRJESELTS

Pärnu-Jaagupis on tuletõrjespordi ehk tuletõrjajate füüsilise ettevalmistusega tegeletud aastakümneid. Ajaloost on tuletõrjesport tuntud üksikharjutustega spordiala, mis sisaldab tuletõrjaja töös rakendatavaid tegevusi (näiteks võistlus-hargnemine ja teatejooks kustutusvahenditega, ronimine redelitel, voolikuliinide loomine,

tulekollete kustutamine ja palju muid elemente).

Pärnu-Jaagupi Tuletõrjeseltsi tavaks on juba mitmeid aastaid treenida noori tuletõrjespordi aladel. Ka see aasta on meie sihiks võetud tutvustada noortele seda spordiala. Trennid toimuvad üks kord nädalas, teispäeviti, Pärnu-Jaagupi Spordikeskuses. Oleme trennid ülesse ehitanud nii, et lapsed saavad teadmisi varustusest, harjutavad tuletõrjespordi elemente ning treeningutel

paneme rõhku ka vastupidavuse suurendamisele. Kevad-suve perioodil toimuvad treeningud Pärnu-Jaagupi Põhikooli staadionil, kus saab harjutada nii individuaal- kui ka võistkondlike alade elemente. Võistkondlikel aladel on oluline koostöö ja seda on hea õppida komplekteeritud täisvarustuses rajal, et võistlusteks oleks noored kokku töötanud. Sportlased saavad ennast korralikult liigutada. Hetkel käib meie trennides iganädalaselt kokku ligi 20 last vanuses 6-16 aastat.

Sellel aastal oleme osale-

mas Tuletõrjespordi Liidu poolt korraldatavatel siselaagritel. Laagrid toimuvad Paides E-Piima Spordihallis, kuhu on sisse ehitatud spetsiaalne sisetorn, kus lapsed saavad harjutada konksredeliga ronimist. Eestis ootab meid ees vähemalt kaks võistlust - traditsiooniks saanud Paide torn, mis toimub mais 2024 ning avab tuletõrjespordi hooaja ja Eesti meistrivõistlused septembris, mis lõpetab hooaja. Hooaja sisse jääb veel 26. mail toimuv perepäev Jõulumäel, kus saab meie tegemisi näha ning 14.-16. juunil

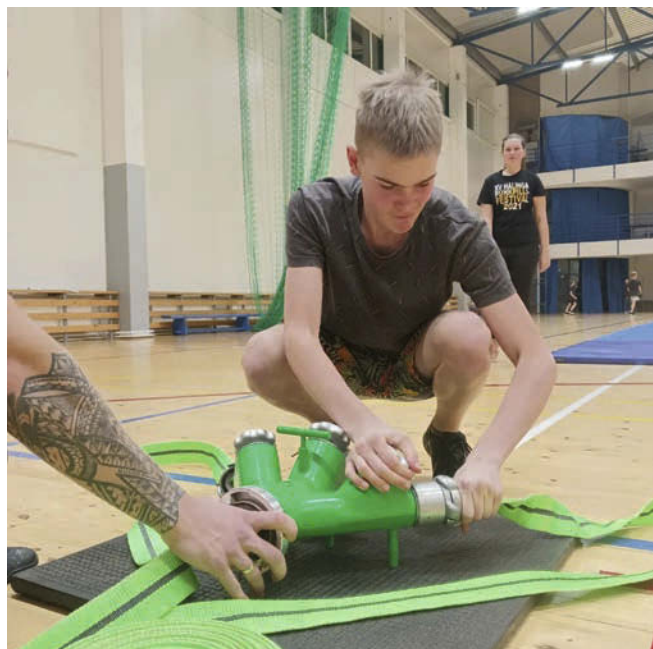
Pärnu-Jaagupis toimuv vaba-tahtlike maa- ja merepäästele suunatud festival "PäästeFest 2024".

Samad lapsed käivad ka taasaratatud Päästeala noorteringis. Ring leiab aset neljapäeviti Pärnu-Jaagupi vabatahtlike seltsimajas. Tuletõrjespordi trenn ja päästeala ring käivad teineteisega käsi-käes. Ringis tegeleme rohkem päästealaste teadmise omandamisega – nagu näiteks vee- ja tuleohutus, ennetustöö ja mitmed teised olulised teemad saavad lastega läbi arutatud. Samuti käiakse läbi alg-

tööd esmaabi andmise kohta, saadakse teada, kuidas töötab häirekeskus ja omandatakse infot kriisides toimetuleku kohta. Päästeringis viime läbi väga palju praktilisi ülesandeid, mis aitab lastel kinnistada teadmisi.

Meie tuletõrjespordi ja päästeringi juhendajad Ave ja Kasper kutsuvad jätkuvalt kõiki 6-17 aastaseid noori meiega liituma!

Meie tegemisi saab jälgida Facebooki ja Instagrami vahendusel.

Sõbrapäeva paaristurniir Pärnu-Jaagupi Spordikeskuses

NELLI SAARKOPPEL
võrkpallitreener
KAIA KERGE
juhendaja

14. veebruaril 2024. aastal toimus teist aastat paarisvõrkpall koolinoortele Pärnu-Jaagupi Spordikeskuses. Sellel aastal lisandus 7.-9. klassile 5.-6. kl, kellele peeti eraldi arvestust. Kohal oli võistlejaid nii Pärnu-Jaagupi Põhikoolist, Tori Põhikoolist kui Vändra Gümnaasiumist.

Võistlused algasid kell 14.30. Nooremad mängisid 15 punktini (2 punkti vahe) ja suuremad 21 punktini (äksurmaga).

5.-6. kl osales 5 tüdrukute ja 1 poiste võistkond. Arvestus oli ühine. Võistlus algas hea hooga ja oli näha, et kõik tundsid tõelist mängurõõmu ja võitlusvaimu. Nende mängud lõppesid päris kiirelt ja tegime kohe ka autasustamise.

7.-9. kl oli kokku 6 noormeeste ja 3 neidude paari. Neid ja noormehed mängisid omavahel läbi, et oleks mängurõõmu rohkem. Kohaarvestused sai tehtud siiski eraldi.

Tüdrukutele oli katsumu-

seks tunduvalt kõrgem võrk, kuid nad said hästi hakkama ja noormeestele anti kõva lahing. Neidude võitjad, Tori neidud, olid väga võitlusvalmid ja noormeestele ei antud kergelt ühtegi punkti. II tulnud Tori noormestega võideldi viimase punktini ning lõpuks võideti napilt.

Esikohale tulnud noormehed said tunda võidurõõmu igas mängus. Teiseks tulnud torikad näitasid südikaid lahinguid. III koha võitjad, tiitlikaitsjad, pidid alguses pikalt ootama ja ei saanud otsustavateks lahinguteks hoogu sisse.

Kuna poisid ja tüdrukud võistlesid koos, siis pikenes ka mänguaeg märgatavalt ja lõpetasime alles kell 17.30 7.-9. klassi poiste autasustamisega.

Tore oli näha, et võrkpalliplatsile oli tulnud mõõtu võtma nii palju võrkpallisõpru. Igat mängu mängiti lustiga – olenemata tasemehast.

5.-6. klasside arvestuses tulemused:

I koht Mia Marii Ollino ja Lisandra Pöder (Vändra G.),

II koht Sandra Arabella Suharov ja Aileen Laan (P-Jaagupi PK),

III koht Kendra Kappak ja Siret Saarkoppel (P-Jaagupi

PK),

4. koht Andra Kaljur ja Grete Raidma (P-Jaagupi PK),

5. koht Aulis Elvelt ja Robin Ostra (Vändra G.)

6. koht Helerin Sai ja Adeele Kuk (P-Jaagupi PK).

7.-9. klasside tüdrukute arvestuses jagunesid kohad järgmiselt:

I koht Amalie Ergezinger ja Milana Hoholieva (Tori PK),

II koht Karmen Säinas ja Aliisa Laan (P-Jaagupi PK),

III koht Krettel Mölder (P-Jaagupi PK) ja Veronica Fast (Vändra G.)

7.-9. klasside noormeste tulemused:

I koht Karl Adrian Vainu ja Armo Aun (P-Jaagupi PK),

II koht Markus Dreimann ja Mathias Jesper Virkus (Tori PK),

III koht Antero Annusvere ja Ranno Jõerand (P-Jaagupi PK),

4. koht Erko Elmend ja Averi Mägi (P-Jaagupi PK),

5. koht Karl Markus Pöld ja Tennet Raun (P-Jaagupi PK),

6. koht Egert Elmend ja Raiko Kivikas (P-Jaagupi PK).

Esimesed kolm kohta igas alagrupis said medalid kaela ja iga võistleja sai väikese meene Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse poolt.

Kõik võistlejad olid super tublid ja kannatlikud.

Täname Pärnu-Jaagupi Spordikeskust, eriti Anne-Mai Tammelehte lahkete

auhindade ja korraldamise eest, Tori kooli võrkpallinoori koos neid transportinud autojuhi ja treener Rita Peterselliga (kes küll ise kohal olla ei

saanud) ja Vändra kooli võrkpallureid ning nende treenerit Rangel Himmastet.

Sõbralike taaskohtumiseni järgmisel aastal!

14.märts 2024

Trenniõhtu spordikeskuses

18.00-19.00 Latin Dance Mix -

Kirglik tantsutrenn ladina rütmide saatel.
Samba, Salsa, Bachata, Merengue, Cha-Cha jpm

19.00-20.00 Pilates Stretch -

Kogu keha hõlmav trenn, mis suures osas keskendub selja- ja
kerelihaste tugevdamisele.

Treener Triin Feofanov

Oodatud on kõik, ole alustaja või
edasijõudnud. Luban, et sul on piisavalt
mõnusalt koormust ja kuhjaga head energiat!

Kaasa veepudel ja selga mugavad riided.

Osalustasu:
1 trenn 5 eurot
2 trenni 8 eurot

Palun teavita oma osalemisest:
spordikeskus@pparnumaa.ee
spordikeskuse valvelauda või FB messenger

Info: 53005663

Pühapäeval, 10. märtsil 2024 kell 13.00

Suurejõe Rahvamajas

NAISTEPÄEVA PIDU

 Eeskava pakuvad rahvamaja
isetegevuslased

 Tantsumuusika kapell KRESSILT

 Rahvamaja käsitööringi näitus

Tasuta

Info tel. 5120893 Heldi

Kevad on parim aeg
kinnisvara müügiks

Võta minuga ühendust,
esimene konsultatsioon
alati TASUTA!

ALATES 1992
Tõnisson
KINNISVARA

www.tonisson.ee RÜÜTLI 47, Pärnu

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

14. märts alates 10.00
VÄNDRA KULTUURIMAJAS
(Pärnu-Paide mnt. 2)

Eelregistreerimine (kell 9-16)
telefonil 5323 2454

*kuiva silma test
*silmarõhu mõõtmine
*optilised päikeseprillid

Silmade kontroll 20 €, prillistjale TASUTA!

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

26. aprill alates 10.00
PÄRNU-JAAGUPI
RAHVAMAJAS

Eelregistreerimine (kell 9-16)
telefonil 5323 2454

*kuiva silma test
*silmarõhu mõõtmine
*optilised päikeseprillid

Silmade kontroll 20 €, prillistjale TASUTA!

LUMEVANGIS

Piret Kalda Tõnu Oja

Vändra Kultuurimajas

1.märtsil kell 19.00

Lavastaja Egon Nuter

KOMÖÖDIATEATER

Piletid 22/20 € müügil Vändra

John Patrick "Opal's Husband" ainetel

"KIRVEGA KURGE PÜÜDMAS"

komöödia

Merike Krämer-Mets Erika Tetsmann Arvo Lamp
Helle Siimann Arved Kesa

02.03 Suurejõe Rahvamaja kell 16.00

MTÜ Loomekild MEA
Näitetrupp Poolvillased

FESTI KULTUURKAPITAL
Pääse 10,-

VEESÜSTEEMID
KORDA

HAJAASUSTUSE
PROGRAMMI ABIL

Kõik toimingud alates
taotluse vormistamisest
kuni lõpparuannete
edastamiseni.

Võtan vastu tellimusi
toidukartulitele.

Kojuvedu.

Tel 52 05 578 Silver

KANALISATSIOON.EE

E-POOD ÄRIKLIENTIDELE JA ISE-EHITAJATELE

KÜSI HINNAPAKKUMIST 2024
HAJAASUSTUSE PROGRAMMILE

INFO@KANALISATSIOON.EE
+372 5049754

RÜHMATREENINGUD

Pärnu-Jaagupi Spordikeskuses

alates veebruarist 2024

TEISIPÄEV

18.00 - saalitreening jõu ja vastupidavuse arendamiseks
19.00 - jõusaali ringtreening

NELJAPÄEV

18.00 - jõusaali ringtreening
19.00 - saalitreening jõu ja vastupidavuse arendamiseks

TREENER EMMELIINE MERISTE

Registreerimine:
Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse valvelaud
Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse FB messenger
Info:
tel.53005663

5 EURO/KORD
TASUDA SULARAHAS

TASUTA TAVA- JA
VIDEOKÕNED

5624 1259

Solar Caravan OÜ
peeter@solarcaravan.ee
Audru

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

MITMESUGUST

Ostan vene serviise, kristalli, vaase jne
(ka üksikud ja kolimisjääd). Huvitavad
ka keraamika, naiste ehted (merevaigust
kaelakee, sõled, prossid) ja palju muud.
5356 0761 Liina

Vanade kellade, raamatute, mööbli jms
vanavara ost, tel 5872 5458

Eterniit, profiilplekk, bituumensindel
katusetööd.
Puitfassaadide ehitus ja viimistlustööd.
Terrasside ehitus ja viimistlustööd.
mehitus@gmail.com, 5352 9476

Metsamaapinna ketasadrage ettevalmistamine
istutamiseks.
5346 4785, info.metsaader@gmail.com

Ülestõusmispühad ehk lihavõtted

ANTS KIVILO
Vändra Martini
koguduse õpetaja ja
Tori Püha Jüri koguduse
hooldajaõpetaja

Kirikuaastas juhatab Palmipuudepäha 24. märtsil sisse suure nädala ehk kannatusnädala, sõnumiks on taevase valitseja tuleku kuulutamine, Jeesus sõidab Jeruusalemma emaeesli seljas. Teele laotatakse palmipuude oksti.

Suur Neljapäev 28. märtsil, sellel päeval mälestatakse püha õhtusöömaaja, armulaua sisseseadmist Jeesuse poolt. Sel päeval sõi Jeesus viimast korda jüngritega ühises söögilauas.

Suur Reede ehk Kristuse surmapäev 29. märtsil on kristlastele kõige sügavam leinapäev, sel päeval löödi Jeesus risti ja ta suri.

Vaikne Laupäev 30. märtsil ei tehta tööd, tehakse vaid hädavajalikke toimetusi. Vaiksel Laupäeval ei toimunud ka matuseid, tänapäeval sellest kombest eriti kinni ei peeta. Jumala Poja keha puhkas sel päeval hauas.

Ülestõusmispühad on sel aastal 31. märtsil
Ülestõusmispühad kuuluvad nn liikuvate tähtpäevade hulka. Nende algust arvestatakse kuufaaside järgi: nad algavad esimesel täiskuu pühapäeval pärast kevadist pööripäeva ning võivad seega olla ajavahemikus 23. märtsist 26. aprillini.

Ülestõusmispühad on

Vändra Martini kirik

Pärnu-Jaagupi kirik

kristlastele kõige suuremad rõõmupühad, pühad millal tähistatakse Jeesuse Kristuse surnust ülestõusmist. Sõnum on: “Kristus on üles tõusnud! Ta on tõesti üles tõusnud!” Kristlased usuvad, et Jumala Poja surm ja surmast üles tõusmine on lunastanud kogu inimkonna. Samas on Ülestõusmispüha rõõmupidu tärkavale loodusele ja noorusele. Vanade Eestlaste uskumiste järgi peeti õnnetoovaks tõusva päikese või tantsu vaatamist esimese lihavõttepäha hommikul. Sel hommikul ei soovitatud kaua magada, kuna see tegevat inimese kogu aastaks laisaks, see hommik pakkus ka erinevaid võimalusi oma tervise parandamiseks ja nooruse säilitamiseks.

Igal aastal, kui lähenevad Suur Reede ja Ülestõusmispüha, suunduvad me mõtted suurele lunastusdraamale ja selle kõrgpunktile, ristile ja

Richard Kiviti (1888–1981) kujundatud pühadekaart

ülestõusmisele. Kes lunastatakse? Kas ainult üksikud inimesed või kogu inimkond, üksnes arvatavad paganad, ristiinimesed või kogu maailm, kõik, mis loodud: loodus, päike ja pilved, tuuled ja mered, kivid ja taimed, loomad ja meie endi keha? Piibel kõneleb ikka ja jälle maailma tervestegemisest, nõnda kui ta kõneleb maailma loomisest ja maailma allutamisest jumalavastastele jõududele. Maailm tähendab: loodus ja inimene. Looduslikud ja vaimsed jõud on ühendatud: sõnas, sakramendis ja ülestõusmises.

Taevad jutustavad Jumala au
Ja taeva laotus kuulutab tema käte tööd!
Päev peab päevale kõnet
Ja öö kuulutab ööle Jumala tarkust!
Ei ole see kõne ega sõnad,
Millede hää ei kostaks!
Üle kogu ilmamaa käib nende kõla,
Maailma otsani nende sõna;
Neisse on ta püstitanud telgi päikesele!
Ja see tuleb välja nagu peig oma kambrist,
Ta on rõõmus nagu kangelane jooksmas oma rada!

Sõna pöördub meie intellekti poole ja mõjutab meie tahet, sõna puudutab meie olemise loovat põhja. Ta on sümboliks looduse ja vaimu ühtsusele – ühtsusele lunastuses. Seepärast otsige ühendust loodusega! Rahus kuulake loodust, ja te leiata ta südame. Te kuulete, kuidas see laulab oma Jumaliku aluse ülevusest. Te kuulete, kuidas see ägab koos teiega kannatustes. Te kuulete, kuidas see kõneleb purustamatust lootusest lunastusele läbi Jeesuse Kristuse Ristisurma ja Ülestõusmise.

**EESTI EVANGELSE LUTERLIKU KIRIKU
VÄNDRA MARTINI KOGUDUS – SWEDBANK**
EE972200221051849170 - liikmeannetus
EE972200221051849073 - remonditoetus,
kirikukell

EELK VÄNDRA MARTINI KOGUDUS – SEB
EE091010902015331001 - liikmeannetus
EE061010220070354019 - remonditoetus,
kirikukell

EELK Vändra Martini Kirikus

Jumalateenistused pühapäeviti kell 11
29.03 kell 11 Suure Reede jumalateenistus
31.03 kell 11 Ülestõusmispühade jumalateenistus
Õpetaja Ants Kivilo tel 53960574

Vändra Õigeusus kirikus

3. märts kell 11 Jumalateenistus

Pärnu-Jakobi kirikus

3. märts kell 14 Jumalateenistus armulauaga
10. märts kell 14 Jumalateenistus armulauaga
17. märts kell 14 Jumalateenistus armulauaga
24. märts kell 14 Palmipuudepäha jumalateenistus armulauaga
28. märts kell 14 Suure Neljapäeva jumalateenistus armulauaga
29. märts kell 14 Suure Reede jumalateenistus
31. märts kell 14 1. Ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga

Leerikooliga liitumiseks palun võtke ühendust koguduse õpetaja Kristiina Jõgiga **tel 53007075**

Koguduse kantselei avatud K, N kell 10-16

Hingehoidja vastuvõtt eelregistreerimisega **R kell 10-16** (telefon 56454310)

Koguduse a/a SEB EE381010902014020009

Koos hoiame kiriku avatuna!

Südamlik kaastunne
Maimule poja perega
KAJA VAHEOJA
kaotuse puhul.
Vändra Alevi Pensionäride
Ühendus

Ükski inimene ei kao
jäädavalt.
Ta tuleb meie juurde taas lille
või liblikana.
Ta elab neis, kes teda
armastasid.

Kallid Mirtel ja Martin
perega.
Avaldame kaastunnet
armsa ema
KAJA VAHEOJA
surma puhul.
Vändra lasteaias
Mürakaru rühma lapsed,
lapsevanemad ja õpetajad

Südamlik kaastunne
Ellele perega
ARNE VESIKU
kaotuse puhul.
Suurejõe rahvamaja
näitering ja tantsurühm

Mälestame kallist sõpra
ja head majanaabrit
ANTS HEIDEMANNI
21.01.1938 – 17.02.2024

Südamlik kaastunne
lähedastele.
Birgit, Veikko ja Jaanus

Mälestame endist
kolleegi
ÜLLE PITSNERIT
ja avaldame kaastunnet
lähedastele.
Vändra Alevi
Hoolekandekeskus

Mälestame

ANTS HEIDEMANN
21.01.1938 – 17.02.2024

ÜLLE PITSNER
30.07.1941 – 17.02.2024

KALLE OAGO
11.02.1994 – 16.02.2024

AINO AIMLA
26.01.1939 – 15.02.2024

KAJA VAHEOJA
29.08.1980 – 10.02.2024

KIIRA KILDEMAA
06.05.1936 – 06.02.2024

VIKTOR IVANOV
18.11.1963 – 03.02.2024

TOOMAS PRINS
18.03.1964 – 28.01.2024

LAINE ANDRESSOO
17.09.1931 – 23.01.2024

AIME PALTS
29.05.1932 – 22.01.2024

KUNO HANSO
25.04.1946 – 21.01.2024

HARRI POLL
12.12.1964 – 20.01.2024

HELGI SAARELEHT
13.03.1935 – 20.01.2024

KADRI AFANASJEVA
24.11.1944 – 18.01.2024

TETIANA HUNARI
19.10.1953 – 10.01.2024

Südamlik kaastunne
Aitale õe kaotuse puhul
Suurejõe rahvamaja
kollektiivid

Kallis Maimu Tui
Südamlik kaastunne
Sulle ja Su perele!
Tantsurühm Värten

Õnne ja tervist,
sünnipäevalapsed!

MÄRTSIKUU SÜNNIPÄEVAD:

AINO NEILINN	18.03	98
LUISE KUKK	22.03	95
LAIN PÄRNOJA	12.03	94
MILVI PILL	16.03	92
ROSA VIRU	8.03	90
HELGI MIKU	19.03	90
LINDA ALLMAA	24.03	90
JUTA REIMANN	30.03	90
MATTI VALLIVEERE	2.03	85
ELGI PAJUS	11.03	85
MARI-ANN PERT	18.03	85
LINDA HARJAKAS	21.03	85
LEEVI-ASO TEHVANUS	1.03	80
VILHO OLAVI KETTUNEN	17.03	80
ELVE MERIRAND	7.03	80
ENE VASSEL	8.03	75
VILMA PÖDER	10.03	75
ELVI KALM	20.03	75
MARNA TÖLP	20.03	75
MARJU ARUS	23.03	75
VALDUR VEEPERE	4.03	70
KALEV KIRSIMÄE	20.03	70
KALLE KOIDU	24.03	70
MATI KALLASMÄE	25.03	70
MADIS PRIIMATS	31.03	70
JAAN UMALAS	31.03	70
ELVI SCHULTZ	14.03	70
ÕNNE VELLEMÄE	24.03	70

Naistepäeva
Tantsuõhtu

Reedel, 8. märtsil

Libatse Lastead-Algkoolis

Mängib Ansambel Ingle, lisaks üllatusesinejad

Uksed avame kell 20.00

Sissepääs 10€, lapsed 12a k.a. tasuta

Lauake katab end ise

Laudade broneerimine 53325737

VIHTRA KÜLAKESKUSES

Naistepäeva
Pidu

MÄRTSIL
LAUPÄEVAL 9. KELL 19.00

TANTSUKS MÄNGIB
ANSAMBEL

IRENA
& Ivar Hansen

ESINEB

Jansukool
II-Street

PILET
10€

KOHV MAJA POOLT, MUU MEELEPÄRANE
VÕTA ISE KAASA

KOHAD PALUN EELNEVALT BRONEERIDA
TEL 522 1329 IRINA

Sündis maailma väikene ime,
sai endale päris nime,
oma päikese, tähe ja tee,
paikse paiga kahe südame sees...

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Elin Laneman ja Raimo Randmaa perre sündis
7. jaanuaril tütar **Emily-Rosanna Randmaa**

Marit ja Viljar Tammai perre sündis
22. jaanuaril poeg **Aaron Tammai**

Piret ja Roland Visnapuu perre sündis
23. jaanuaril tütar **Lenna Visnapuu**

Kaili ja Siim Retsnik perre sündis
10. veebruaril tütar **Melina Retsnik**

SEENIORIDE MESS
10. märts kl 12-16
KAUBAMAJAKAS

2024 teema: ISE ILU TEGIJA

Lisaks tavapärasele programmile on oodatud kõik
60+ kunsti- ja käsitöötegijad näituse ja müügiga!

Messi tüürib armastatud Reet Linna

Põnev kultuuriprogramm,
kasulikud teadmised
ja väarikad esinejad!

Mess on tasuta

www.turundustugi.ee/seeniorid

PÄRNU-JAAGUPI
RAHVAMAJA

VABA LAVA

Tule kuula, laula ja tantsi
kaasa!

Võta pill ühes!

12.
märtsil
kell 18.00

Lisainfo tel. 5669 3666 keskk

Autoistmekatted
Poroloon- ja vedrumadratsid
Mööbli katteriide vahetus
Porimatid

WenTextil OÜ
Kalda 3, Vändra
Tel. +372 446 7054
www.wentextil.ee / myyk@wentextil.ee

VALLA TEATAJA

Hind 0,5 €

Põhja-Pärnumaa valla väljaanne.

Reklaame, teateid ja kaastõid ootame 20. kuupäevani
meiliaadressile ajaleht@pparnumaa.ee.

Toimetusel on õigus vajadusel kaastõid lühendada ja
redigeerida.

Küljendus ja trükk Hansaprint OÜ, www.hansaprint.ee.

PÄRNU-JAAGUPI
RAHVAMAJA

14. märtsil kell 19.00
Pilet 5 €, sooduspilet 4 €

Elu ja armastus
A.H. TAMMSAARE ROMAANI ALUSEL

KINODES 16. VEEBUEARIST

PÄRNU-JAAGUPI
RAHVAMAJA

VESTLUSÕHTUL
JALMAR VABARNA

21. märtsil algusega 19.00
Pilet 13 eurot
Avatud kohvik